

จากความทรงจำ
อุบาสิกาตวิล (บุญทรง) วัตรานกุล
เล่ม ๑๓ หลงรูป (๑)

- เจ้าสาวของอาตี๋
- รักจนบ้า
- เรื่องของคนรวย
- ก็เพราะเครื่องแบบมันโก้

คำนำ

กิเลสมารที่เข้าสิงใจมนุษย์นั้น มิใช่ว่าอยู่ที่ๆ กิเลสก็กระโดดเข้าสิงใจ ครอบใจ ดลใจ จับใจในทันทีแต่ มารมีวิธีที่รัดกุมแยบยลกว่านั้นโดยการเข้าทางประตูต่างๆที่มรอยู่ในกายมนุษย์ คือ ประตู ตา หู จมูก ลิ้น กาย และ ใจ

เอา รูป คือสี ต่างๆ เป็นเหยื่อล่อที่ประตูตา

เอา เสียง ต่างๆ เป็นเหยื่อล่อที่ประตู หู

เอา กลิ่น ต่างๆเป็นเหยื่อล่อที่ประตู จมูก

เอา รส ต่างๆเป็นเหยื่อล่อที่ประตู ลิ้น

เอา สัมผัส ต่างๆเป็นเหยื่อล่อที่ประตู กาย

เอา เรื่องราว ต่างๆเป็นเหยื่อล่อที่ประตู ใจ

สิ่งที้นำมามาล่อ นั้น ก็ล้วนเป็นสิ่งที่ดี ๆ ทีพอใจ ทำให้เกิดความอยากได้ จึงเกิดกิเลสตัวโลภะขึ้น เป็นเหตุให้ต้องแสวงหา

ถ้าสิ่งที้นำมานั้นไม่ดี ไม่พอใจ ต้องการกำจัด ผลักไสให้พ้นไปก็เกิดกิเลสตัวโทสะขึ้น เป็นเหตุให้ก่อกรรมชั่วต่างๆ

หากเราไม่มีปัญญาจัดการกับเหยื่อล่อเหล่านี้ให้ถูกวิธี มารก็จะส่งกิเลสตัวโมหะเข้าสิง ร้อยรัดใจให้ทำกรรมต่างๆต่อไป

ของ ๕ อย่าง คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส เป็น เหยื่อล่อของมาร ทีมารเอามาใช้ตกเบ็ดเกี่ยวให้ ลัทธิทั้งหลายติดเหยื่อ ถูกจับไว้ในกรงขัง เราเรียกของ ๕ อย่างนี้ว่า **เบญจกามคุณ** หรือ **กามคุณ ๕**

กามคุณทั้ง ๕ นี้ สำหรับในโลหมมนุษย์แล้ว มีทั้งสิ่งดีและไม่ดี มีทั้งสิ่งที่ชอบใจและไม่ชอบใจ

มนุษย์ชอบเลือกอยากได้สิ่งดี ๆ ได้เท่าไรก็ไม่พอ อยากได้ไม่รู้จบ ความอยากได้จึงทวีคูณอยู่เรื่อย ๆ ของใดชอบใจ ก็ว่าเป็นของดีมีคุณค่าแทนเป็นธรรมดา จึงเรียกว่า กามคุณ

(กามะ แปลว่า ความใคร่ ความปรารถนา คุณ หรือ คุณ แปลว่า ทวีขึ้น

กามคุณ จึงแปลว่า ความอยากได้ที่ทวีขึ้นเรื่อย ๆ)

อย่างไรก็ตาม กามคุณในหมู่มนุษย์ไม่ใช่จะได้เฉพาะส่วนที่นำปรารถนาเท่านั้น ยังมีความทุกข์ที่เกิด จากความพลัดพราก ความผิดหวัง ความได้ไม่สมอยากปะปนอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีกุศลกรรม เดิมทีสะสมไว้ในชาติก่อน ๆ ไม่สมบูรณ์

ใน "จากความทรงจำ" เล่มนี้ ข้าพเจ้าเขียนถึงเรื่อง "รูป" เป็นส่วนใหญ่ ทั้งชนิดที่เป็นรูปกายแท้ ๆ เช่น ความหล่อ ความสวย รูปที่เป็นฐานะความมั่งคั่งร่ำรวย เป็นเครื่องตกแต่ง เป็นเครื่องแบบ เครื่อง

แต่งกาย เสื้อผ้าอาภรณ์ สิ่งเหล่านี้เมื่อได้มาสมใจ ก็จะทำให้ปราบปลื้ม ชื่นชมยินดี หลงว่าตนดีกว่าคนอื่น ทุกอย่างที่อยากได้ ก็เพียงเพื่อความอยากใหญ่ของตนเอง ให้เห็นว่าใคร ๆ ก็สู้ตนไม่ได้ พอได้เห็นอกว่า ก็เบิกบาน พองฟู นี่คุณของกาม และคนส่วนใหญ่ก็มักปล่อยชีวิตให้ตกเป็น ทาสของรูปเหล่านี้

รูปที่พอใจเหล่านี้ เมื่ออยากได้ก็ต้องเหน็ดเหนื่อยแสวงหา หามาได้ก็ต้องลำบากด้วยการรักษาให้มันคง อยู่ยั่งยืนกับตน เมื่อต้องพบกับหลักสัจจะความจริงที่ว่า ทุกอย่างต้องแปรเปลี่ยน ก็มักต้องทนต่อสภาพ นั้น ๆ ไม่ได้ ทำให้ทุกข์ยากลำบากต่าง ๆ เมื่อความพลัดพรากมาถึงนี้เป็นโทษของกาม

เหล่าตัวอย่างการหลงรูปเหล่านี้ไว้ให้เกิดปัญญาแก่คนรุ่นหลังที่ได้อ่านพบ อาชีพการงานในชีวิตของเรา มีมากมาย ควรทำแต่อาชีพสุจริตที่อยู่ในศีลธรรม และสามารถทำจิตใจของเราให้พัฒนาสูงขึ้นด้วยคุณงามความดี เรียกว่า ให้เป็นการประกอบอาชีพ ได้เงินทองเลี้ยงร่างกายไปด้วย และมีโอกาสเป็นบุญกุศลไปด้วย จึงเรียกว่าเป็น **อาชีพที่ดีที่สุด**

บางอาชีพสามารถทำความดีควบคู่กันไปได้อย่างเต็มที่ ก็ไม่ควรละเลยให้เสียโอกาส เช่น เป็นหมอบ เป็นครู ถ้าทำด้วยความเมตตาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ จะเป็นทุกข์ทางกายหรือทุกข์ทางใจก็ตาม อย่างนี้ก็จะได้บุญ เกิดตามการทำงานไปด้วย ตรงข้าม ถ้าหยาใจเป็นความโลภในเงินทองคิดเบียดบังชูดรีด บาบก็เกิดตามอาชีพไปด้วยในทำนองเดียวกัน

ฉะนั้น คนฉลาดย่อมเลือกอาชีพที่ได้ทั้งเงินและได้ทั้งบุญเป็นผลกำไรข้ามภพข้ามชาติ เงินทองก็ได้ใช้ เลี้ยงชีวิตเลี้ยงครอบครัวในปัจจุบันชาติ ที่เป็นบุญกุศลก็ได้เป็นกำไรติดตัวไปในภพชาติเบื้องหน้า เป็นที่หน้าชื่นใจ

อุบาสิกาถวิล (บุญทรง) วัดรางกุล

เจ้าสาวของอาตี๋

เมื่อข้าพเจ้ามีอายุราว ๘ ขวบ วันหนึ่ง พ่อกับแม่จะให้ข้าพเจ้าไปอุ้มขันหมากเอกในงานแต่งงานของญาติซึ่งมีศักดิ์เป็นอาผู้ชายคนหนึ่งชื่อเล่นว่า "ตี๋" อาคนนี้ชื่อว่า ตี๋ เพราะผิวขาวเหมือนคนจีน ชาวพิดที่พิดน้องในท้องเดียวกัน รูปร่างสูงสมส่วน โดยเฉพาะหน้าตาจัดว่าเป็นคนรูปหล่อเอาการ ข้าพเจ้าได้ยินใครๆ กล่าวถึงอาตี๋ว่า เป็นอย่างนั้น สำหรับความรู้สึกของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าแยกไม่ออกว่าอย่างไรเรียกว่าหล่อ ว่าสวย อย่างไรก็ตามเรียกว่าซีเหร่ ซีริ้ว คนไหนใจดีต่อข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะรู้สึกว่าเป็นคนนั้นแหละมีค่าต่อข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าชอบอาตี๋มาก เพราะใจดี เห็นข้าพเจ้าที่ไรก็จะยิ้มแย้ม เล่นหัวด้วย อุ้มข้าพเจ้าอยู่เสมอแม้กระทั่งตัวโตแล้วก็ยังชอบอุ้ม เมื่อได้ยินใคร ๆ ชมว่า อาตี๋เป็นคนหล่อ ข้าพเจ้าก็ยังชอบใจ เพราะคนใจดีด้วย รูปหล่อด้วย เป็นคนหายาก

วันหนึ่งข้าพเจ้าได้ยินพ่อแม่คุยกัน ข้าพเจ้ารู้สึกไม่เข้าใจความเป็นไปของผู้ใหญ่เท่าไรนัก เสียงแม่พูดว่า "ตี๋เขาจะแต่งงานกับลูกสาวเฮียเหลียงไซไหมจะ คงจะเป็นแม่น้อย ได้ข่าวว่าชอบกันมาหลายปีแล้วไม่ใช่หรือ" "ไม่ใช่หรือ เขาจะแต่งงานกับแม่ก็คนพีนะ ตอนแรกก็ส่งผู้ใหญ่ไปขอสแม่น้อย แต่ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงเขาขอให้แต่งงานกับคนพีนะ ธรรมเนียมนั้นเขาถือจะ ให้น้องแต่งงานก่อน พี่จะต้องขึ้นคาน กลายเป็นสาวแก่ไม่มีคนขอ" เสียงพ่อตอบคำถามแม่ ทำให้แม่ร้องอุทาน

"อ้าว ! ตายจริง หนูก็เขายอมหรือ แล้วตี๋ละ ตี๋ก็ยอมหรือ" "เฮ้ย แม่ก็นะดีใจจนเนื้อเต้นไม่ว่าเพราะใครก็รู้ว่ามันแอบชอบตี๋ข้างเดียวมานานแล้ว รูปหล่ออย่างเจ้าตี๋ ผู้หญิงคนไหนก็ต้องรักมันทั้งนั้น ส่วนเจ้าตี๋นั้น พี่ก็ดูไม่ออกเหมือนกัน ถ้ามารักคนน้องแล้วทำไมยอมแต่งงานกับคนพีนะ มันก็บอกว่าผู้ใหญ่เขาไม่ยอมให้คนน้องแต่งงาน ทั้งผู้ใหญ่ฝ่ายเราก็ไม่ได้กลับมาถามตี๋มันก่อน ไปตอบตกลงเสียนี้ เจ้าตี๋มันเลยไม่รู้จะทำอย่างไร ต้องตกกระไดพลอยโจน แต่มันก็บอกว่ามันจะแก้ปัญหาลองเอง มันว่ามันรักคนน้อง เพราะคนน้องสวยกว่าพี่มาก" พ่ออธิบาย

ข้าพเจ้าไม่เข้าใจความรู้สึกของผู้ใหญ่ทั้งหลาย อ้อ นี่เขาชอบกัน รักกัน จะแต่งงานกัน เพราะความหล่อ ความสวยหรือหรือนี้ ทำไมความรู้สึกเขาจึงไม่เหมือนเด็ก ๆ อย่างเรา เราชอบใคร ก็ชอบตรงที่เขาใจดีกับเรา เขาเป็นคนดี นี่เราโตขึ้นจะต้องคิดเหมือนพวกผู้ใหญ่ด้วยรีเป่านะ คิดแล้วก็เงยหน้ามองพ่อกับแม่ ในสายตาของลูก ข้าพเจ้าเห็นว่ารูปหล่อ ส่วนแม่ของข้าพเจ้าก็สวยมาก คนในวัยเดียวกับแม่ในหมู่บ้านของเราไม่มีใครสวยเท่าแม่เลยสักคน อ้อ พ่อกับแม่ก็แต่งงานกันเพราะความหล่อ ความสวยเหมือนกันกระมัง

เมื่ออยู่ตามลำพังกับแม่ ข้าพเจ้าถามท่านว่า "ทำไมคนจีนยึดถือประเพณีว่า น้องสาวแต่งงานก่อนพี่ไม่ได้ เพราะจะทำให้พี่เป็นสาวแก่ขึ้นคาน ไม่มีคนมาขอสแม่น้อยจะแม่"

"แม่ก็ไม่รู้จะ เป็นความเชื่อของเขาย่างนั้น ครอบครัวยุคนไทยบางบ้านยังเอามาเชื่อกันด้วยเลยจะ"

ข้าพเจ้านั่งนิ่งเงยหน้าไปนาน ทำไมนะ ผู้ใหญ่จึงถืออะไรง่าย ๆ โดยไม่ต้องคิดเรื่องเหตุเรื่องผลเลยหรือเชื่อตาม ๆ กันไปได้ยังงี้ งังจิง นึกตำหนิไปโน่น แล้วก็ทดลองคิดหาเหตุผลเอาเอง ตามประสาเด็ก พอคิดออก จึงพูดกับแม่ว่า

"หนูว่ายังมีนะคะแม่ คนไหนเป็นพี่ก็ต้องเป็นสาวกว่าน้อง ต้องสวยเร็วกว่าน้องที่ยังเป็นเด็ก ต้องทำงานเก่งกว่า เพราะตัวโตกว่า นิสัยก็ต้องดีกว่าด้วย เพราะต้องเลี้ยงน้องช่วยพ่อแม่ ใครเห็นก็ต้องชอบพี่ก่อนทั้งนั้น โดยเฉพาะคนใหญ่ พี่จึงมีโอกาสดีกว่าน้อง ยังงี้ใช่ไหมคะ ที่นี้ถ้าน้องคนไหนมีคนชอบก่อนพี่ แสดงว่า ต้องมีอะไรเด่นกว่า คนพี่คงไม่เป็นท่า หนูว่าเหตุผลเป็นยังงี้"

แม่ฟังแล้วหัวเราะขมว่าช่างคิด แต่ไม่รู้เหตุผลจริงเป็นอย่างนี้หรือเปล่า ท่านเปลี่ยนไปถามเรื่องอุ้มชั้นหมากเอกว่า "หนูจะไปอุ้มชั้นหมากเอกให้เอาดีแค่รีเปล่า นี่เค้าให้หาไป ๒ คนอีกคนจะเอาใครดีละ" "เอาทองเจือซิแม่ ทองเจือเป็นเพื่อนใจดีของหนูใจคะ" "ไม่ได้หรอกลูก ทองเจือกำพร้าว การอุ้มชั้นหมากนี้เขาต้องเลือกเอาลูกของครอบครัวที่ราบรื่น อยู่กันอย่างมีความสุขไม่ตายจากกัน รักใคร่ปรองดอง ทำมาหากินรุ่งเรืองจะ" แม่อธิบาย ทำให้ข้าพเจ้าคิดว่าน่าจะดีกว่า ประเพณีนี้ช่างยุ่งยากแท้ ๆ ต้องเอาอย่างโน้น ต้องเอาอย่างนี้ ก็ตอบแม่ไปว่า "เอาเจ็ซิมก็ได้คะแม่ เจ็ซิมมีทั้งพ่อ ทั้งแม่ แต่เค้าโตกว่าหนูนิดหนึ่ง ไม่เป็นไรนะคะ" "ก็ได้ลูก ชิมมันหน้าตาสวยดีด้วย เตียวแม่จะไปบอกเจ็ฉ่างกับป้าฮ้วนเองเขาเอง"

เจ็ซิมเป็นเพื่อนรุ่นพี่ที่ข้าพเจ้ารักมากคนหนึ่ง เจ็ฉ่างเตียวของเจ็ซิม ออกเสียงเรียกชื่อของข้าพเจ้าว่า หนูหวิน เหมือนชาวบ้านคนอื่น ๆ ไม่ได้ เขาจึงเรียกข้าพเจ้าว่า "อาซู้หลัง" เจ็ซิมเป็นลูกสาวคนเดียวของเขานอกจากนั้นมีแต่ลูกชายทั้งหมดอีก ๓ คน ล้วนแต่ค่อนข้างซุกซน เจ็ซิมจึงรักข้าพเจ้ามากเพราะเป็นเหมือนน้องผู้หญิงของเธอ และบ้านของเราเวลานั้นอยู่ติดกัน

คำว่า "ชิมมันหน้าตาสวยดี" ทำให้ข้าพเจ้าคิดต่อไปอีกว่า ความสวยนี้ทำไมจึงสำคัญนัก ดูซิแม่เลือกเจ็ซิม เพราะหน้าตาสวย ส่วนเราเลือกเพราะเจ็ซิมเป็นเพื่อนนิสัยดี แล้วเรื่องความสวย ความซึ่วนี้มันของสร้างกันขึ้นมาเองไม่ได้ มันเกิดติดตัวกันมาเอง แล้วคนที่เกิดมาไม่สวยก็ไม่มีค่าอะไรยังงั้นหรือ ความดีเป็นของทำใส่ตนเองได้ จะทำให้เกิดมากแค่ไหนก็ได้ ทำไมคนเราถึงไม่ถือความดีเป็นสำคัญ ดูใคร ๆ ก็ถือแต่เรื่องความสวยเป็นสำคัญไปเสียหมด นี่พวกคนใหญ่คิดผิดหรือว่าเราคิดผิดกันแน่

ชั้นหมากเอก เป็นของที่ใช้ในขบวนชั้นหมาก ตามประเพณีแต่งงานของชาวชนบท ซึ่งมักขึ้นต้นขบวนด้วยคนถือหมอนต้นกล้วย ต้นอ้อยทั้งราก เพื่อนำไปปลูกที่เรือนหอเจ้าบ่าว เจ้าสาว (คงกะว่า ระยะเวลาที่อยู่กินกัน จนมีลูกอ่อน ก็พอดีกล้วยออกผล ไข่เลี้ยงเด็กได้พอดี สมัยก่อนนำตาลหยาก อ้อยก็แตกกอพอให้คั้นน้ำอ้อยให้แม่ลูกอ่อนได้กินแก้โหย หนิงที่ลูกกินน้ำนมของตน เมื่อลูกดูดเต็มนมไปมาก ๆ ตัวแม่จะมีอาการหิวโหย ได้กินน้ำอ้อยแล้วทำให้ชื่นใจดีมาก)

ต่อจากคนแบกต้นกล้วยอ้อย ก็เป็นผู้ใหญ่ถือขันใส่สินสอด ทองหมั้น จากนั้นเป็นชุดชั้นหมากเอก ซึ่งต้องใช้เป็นคู่ ๆ นิยมใช้ ๔ คน ในชั้นหมากที่คลุมผ้าสีสวย ๆ มีของที่ถือว่า เป็นศิริมงคลหลายอย่าง เช่น ข้าวเปลือก เมล็ดพืช ถั่ว งา ชนิดที่หวานขึ้นเป็นต้นได้ คงหมายถึงความมั่งคั่ง หรือมีเงินในสมัยโบราณ คงจะนำเมล็ดเหล่านี้ไปมอบให้กัน เพื่อใช้เป็นแม่พันธุ์ปลูกในขณะที่คู่บ่าวสาว แยกเรือนออกมา นอกจากนั้นยังมีใบไม้ที่ถือกันว่า เป็นนิมิตรหมายแห่งความร่ำรวย เช่นใบทอง ใบเงิน ใบนาก และของอย่างอื่นรวมทั้งหมากพลู

ขบวนตอนท้ายเป็นของสำหรับไหว้ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง และของไหว้ผีปู่ ย่า ตา ยาย ผีบ้านผีเรือนของฝ่ายหญิง มีผ้านุ่มหอมและของกินต่างๆ เช่นโก๋นึ่งเป็นตัว ๆ หมูต้มเป็นชิ้นโต ๆ กล้วยสุก มะพร้าวอ่อน

ใช้ต้ม ขนมสด ขนมแห้ง แล้วแต่ฐานะของเจ้าบ้าน ถ้ามีอันจะกินข้าวของจะมากมาย ขบวนแห่เป็นกองยาว เสร็จพิธีแล้ว ของในขบวนแห่ก็ใช้แจกจ่ายกันในหมู่ญาติและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในวันงาน ข้าพเจ้ากับเจ้ซิมแต่งตัวชุดที่ถือว่าโก้ที่สุด ซึ่งนอกจากชุดนักเรียนแล้ว เราก็มีกันอยู่คนละชุดเดียว เป็นเสื้อปานบาง ๆ คอบัว แขนจีบพอง ๆ นุ่งผ้าถุงไหมสีแดง ๆ มีเชิงสีสวย ๆ ข้าพเจ้าใส่สายสร้อยคอทองคำหนักหนึ่งบาทห้อยจี้ทับทิม แต่เจ้ซิมไม่มี

ตอนที่แม่ใส่สายสร้อยให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจ เอี้ยวตัวมองกระจกเงาตัวเองไปมา แหม.. สายสร้อยนี้ ทำให้ตัวเราสวยขึ้นอีกเยอะ แต่พอข้าพเจ้ามองเห็นสายตาของเจ้ซิม ที่มองเหมือนอยากใส่บ้างข้าพเจ้าก็หมดความสุข หมดความดีใจในความสวยนั้น แต่ก็ไม่ใจกว้างพอ ที่จะถอดออกจากคอตนเอง ใส่ให้เพื่อนได้แต่ถามแม่ว่า

"แม่จ๋า แม่มีอีกเส้นมั๊ยคะ สายสร้อยนี้ หนูอยากให้เจ้ซิมใส่ด้วย" "ไม่มีหรอกลูก มีอยู่เส้นเดียวอีกเส้นหนึ่งของแม่ มันก็เป็นเส้นใหญ่และยาวเกินไป เด็กใส่ก็ไม่สวยหรอกลูก" แม่ตอบข้าพเจ้า แล้วพูดว่า

"ซิม ไม่ต้องใส่สายสร้อยก็ได้ ซิม สวยอยู่แล้ว" คำพูดของแม่ทำให้ซิม หายหน้าเสียยิ้มออกมาได้ ที่ที่บ้านงานมีผู้คนมากมาย ต่างคนต่างแต่งตัวสวยงามลานตาไปหมด ยิ้มแย้มสรรเสริญกันสนุกสนาน พวกอ้อมซันหมากเอก ถูกผู้ใหญ่เรียกตัวให้เข้าไปนั่งอยู่ในห้อง ๆ หนึ่ง ช่างห้องเจ้าสาว

ครู่หนึ่ง พ่อของข้าพเจ้าก็เข้ามาหา พูดขึ้นว่า "ซิม นั่งอยู่กับพี่สองคนนี้นะก่อนนะ ครูครับจะพาหนูหิวไปรู้จักพวกญาติ ๆ หน่อย"

คำว่าครูครับหมายถึงตัวพ่อ พ่อแม่เป็นครูทั้งสอง ชาวบ้านจึงเรียกพ่อว่าครูครับ เรียกแม่ว่าครูซา พ่อพาข้าพเจ้าไปไหว้ผู้ใหญ่คนโน้น คนนี้ บอกชื่อเสียงพวกผู้ใหญ่เหล่านั้น ว่าเป็นปู่ ตา ย่า ยาย ลุง ป้า น้า อา กระทั่ง เป็นพี่ ๆ ข้าพเจ้าจดจำไม่ไหว ได้แต่ยกมือไหว้เรื่อยไป หลายคนจับตัวข้าพเจ้าไปกอด ลูบศีรษะบ้าง ลูบมือลูบแขนบ้าง พูดกันไปต่าง ๆ ล้วนแต่ยกย่องเรื่องรูปร่างหน้าตา "โอโฮ้ แม่คุณ ไม่เห็นหน้อยเดียว ตัวโตแค่นี้แล้วหรือเนี่ย" "รูปร่างหน้าตาไม่ชั่ววิ้นนะ หน้าตาเข้าท่า ตัวไม่อ้วนไม่ผอม กำลังดี" "ผิวพรรณยังจี่ เรียกว่า ผิวสองสี ไม่ใช่ตนขาว เรียกว่า เป็นคนคมขำจ่ะ" "แต่งตัวสวยจัง นี่แม่เค้าแต่งตัวให้ไง แม่กำลังแพ่ทอง จะมีน้องใหม่หรือจึงไม่ได้มาด้วย" คนนี้ทักเรื่องเสื้อผ้า เรื่องแต่งตัว คนต่อไปทักเรื่องขนตา "ดูซิ ขนตาช่วยสวย ยาวแล้วก็งอนแซ่ซี้วย" เสียงญาติสาวคนหนึ่งอุทาน พร้อมทั้งพูดต่อ "มานี้ ๆ ให้อาลองเอาไม้ขีดวางดูหน้อยมันจะหล่นมั๊ย" พูดแล้วก็รีบกระวีกระวาดหยิบไม้ขีดก้านหนึ่งวางบนขนตาข้าพเจ้า ปากก็ร้องเรียกผู้คนรอบข้างให้มาดู "นี่ไง ๆ ดูซิ ๆ ก้านไม้ขีดไม่ตกเลย" ผู้คนมารุมดูข้าพเจ้าเป็นกลุ่มหัวเราะ

ขอบใจครั้นตรง พร้อมทั้งพูดตำหนิ ลูก ๆ หลาน ๆ ของพวกเขาที่อยู่ใกล้ ๆ ว่า สวยสู้ข้าพเจ้าไม่ได้ ทำให้เด็กเหล่านั้นอายหน้าเสียรีบวิ่งหนีไปเสียที่อื่น

เมื่อได้รับคำชมเชย ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจว่าตนเองนี่ก็เป็นคนสวยเหมือนกัน แต่เมื่อเห็นผู้ใหญ่พูดติเตียนเด็กอื่นๆ จนต้องวิ่งหนี ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องเลย ความสวยหรือไม่สวยเป็นเรื่องที่มันเป็นของมันอย่างนั้นเอง เป็นมาตั้งแต่เกิด แล้วก็เป็นอย่างนี้ต่อไปเรื่อยมา ไม่ใช่เจ้าตัวมีสิทธิ์ปั้นขึ้นเองเมื่อไรเล่า

ทำไมนะ คนเราจึงปั้นตัวเองไม่ได้ ทำไมจึงมีหน้าตาแตกต่างกัน เราจะเกิดมาให้สวยงามเหมือนกันหมดทุกคนไม่ได้หรือ.. ตอนนั้นคิดสงสัยอยู่อย่างนี้โดยไม่รู้เรื่องกฎเกณฑ์แห่งกรรม อำนาจกิเลสบีบบังคับให้ทำกรรม กรรมทำให้เกิดผลของกรรม รูปร่างหน้าตาของเราทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของผลกรรม ถ้าจะพูดว่าเราเป็นคนปั้นตัวเราเองก็ไม่ผิด แต่เป็นการปั้นข้ามภพข้ามชาติ ไม่ใช่เกิดมาแล้วจึงเพิ่งปั้น เราปั้นไว้ด้วยผลของกรรม เมื่อเกิดในชาตินี้ก็ยังมีส่วนอื่น ๆ ช่วย บันต้อ คือมีอาหาร สิ่งแวดล้อม เช่น ดินฟ้าอากาศ และจิตใจของตน สามสิ่งนี้ช่วยปั้นกันสืบต่อมาจากกรรม อย่างไรก็ตาม เมื่อถูกชมว่าสวย ข้าพเจ้าก็อดไม่ได้ที่จะตื่นเต้นดีใจ (ซึ่งเขาอาจจะชมเพื่อเอาใจพ่อก็ได้)

รู้สึกใจคออึมเฉิบ เบา ๆ รวากับจะลอยได้ นี่คงเป็นอย่างที่ผู้ใหญ่พูดกันว่า "ดีใจจนตัวลอย" ตัวมันเบาจริง ๆ ความหัวขำเมื่อกี้ ก็ไม่รู้หายไปไหนจนหมด หน้าตาคงจะยิ้มระรื่น มองไปทางไหนดูมีความสุขอย่างประหลาด เป็นความรู้สึกใหม่ที่ไม่เคยเป็นมาก่อน นี่กรรมที่เรียกว่า "ความสุข" ข้าพเจ้าคิดเองเอง

อ้อ...ความสุข มันทำให้ใจทั้งฟูทั้งบาน เหมือนไข่เจียวที่ทอดอยู่ในกระทะ เหมือนขนมสังขยาในถาด ตอนที่เพิ่งเอาลงจากเตาใหม่ๆ ๆ อย่างนี้เอง มันดีจริง ๆ แหม... เราเอาใจซึมมาด้วย เราอยากให้อุ้มรู้สึกเหมือนอย่างเราจังเลย...

เร็วเท่าความคิด ข้าพเจ้าขออนุญาตพ่อไปหา เจ้ซึมออกมาจากห้อง พ่อพยักหน้าอนุญาต แล้วท่านก็เดินไปที่อื่นต่อ ข้าพเจ้าจูงมือเพื่อนออกมาหาหมู่ญาติ ซึ่งส่วนใหญ่ยังนั่งกันอยู่ที่เดิม

"นี่เพื่อนของหนู เราอุ้มชันหมากเอกมาด้วยกันคะ" ลิ่นเสียงแนะนำของข้าพเจ้า หมู่ญาติเหล่านั้นก็หันมามองเจ้ซึมเป็นตาเดียวกันแล้วก็อุทานถ้อยคำชื่นชมต่าง ๆ

"เด็กอะไรเนี่ย ผิวขาวฟ่องเชียว"

"ดูซี รูปร่างหน้าตาดีอะไรยังงี้"

"ดูซีหน้าก็สวย ผิวก็ดี สวยไปหมดทั้งตัวเลย ลูกใครกันเนี่ย"

ฯ ล ฯ

เจ้ซึมฟังคำพูดเหล่านั้นแล้ว ยิ้มแย้มเอียงอายไปมา หน้าตาของเจ้ซึมมีสีแดงระเรื่อ โดยเฉพาะที่แก้มสองข้าง เห็นสายเลือดสีชมพูขึ้นเป็นริ้ว ๆ อยู่ในผิวหนัง ผู้คนยิ่งชื่นชมกันใหญ่ ตอนนี้อยู่ใคร ๆ เลิกชมข้าพเจ้าแล้ว แต่ข้าพเจ้าก็ดีใจที่เห็น เจ้ซึมมีความสุขเหมือนข้าพเจ้าเมื่อกี้ อ้อ...ความรู้สึกเหมือนใจพอง ๆ ฟู ๆ นี่มันไหลหนีไปได้แฮะ เมื่อกี้อยู่ที่ตัวเรา ตอนนี้นั้นทั้งเราหนีไปอยู่ที่เจ้ซึมหมดเลย....

ทันใดนั้น ก็มีเสียงใครคนหนึ่งตะโกนเสียงดังขึ้นมาว่า

"เจ้าสาวออกจากห้องมาแล้ว เจ้าสาวออกมาแล้ว แต่งตัวสวยเชียว"

ทุกคนที่อยู่บริเวณนั้นลุกขึ้นยืนหันหน้ามองไปทางเจ้าสาวเดินผ่านมา ไม่มีใครสนใจข้าพเจ้ากับเจ้ซึมอีก ข้าพเจ้าจับมือเพื่อนเบา ๆ บีบครั้งแล้วครั้งเล่า เหมือนจะปลอบว่า โอ้ โอ้ อย่าเสียใจเลยนะที่คนเขาเลิกชมเราแล้ว

"เราไปดูเจ้าสาวให้ใกล้ๆ หน่อยเอามั้ย"

ข้าพเจ้าพูดเบนความสนใจเจ้ซิม เพราะคิดเอาไว้ ตอนนี่เจ้าสิ่งที่ทำให้หัวใจอึมเศิบสดชื่นพอง ๆ พู ๆ มันหนีออกไปจากเจ้ซิมไปอยู่ที่เจ้าสาวเสียหมดแล้ว เลยรู้สึกสงสารเพื่อนขึ้นมา เจ้ซิมเดินตามข้าพเจ้าไปโดยดี

แล้วก็ต้องตกตลิ่ง จ้องมาอย่าง "ตาค้าง" เจ้าสาวช่างสวยเหลือเกิน สวยเหมือนนางเอกลิเกที่งานวัดเลย

แก้มก็สีแดง ปากก็แดง ขนตายาวอน คิ้วโก่งเหมือนพระจันทร์ข้างขึ้นอ่อน ๆ ผมเกล้าเปิดต้นคอไว้ งามอย่างหาอะไรตำหนิไม่ได้ เสื้อผ้าเครื่องประดับก็แสนสวย เป็นชุดผ้าไหมสีทอง มีดอกดวงงามประหลาดเลื่อมระยับห่มสไบสีเขียวกันทอดไปเบื้องหลัง ยังจะใส่สายสร้อยเส้นโตที่คอและที่แขนอีก

เสียงคนพูดกันว่า "ที่แขนนั้น ทองหนักข้างละ ๖ บาท สร้อยเจี๊ยงบ้านนั้นก็หนักตั้ง ๑๕ บาท ส่วนที่เอวเข็มขัดทองเส้นนั้นหนักถึง ๒๐ บาท"

พอหายตาค้าง ข้าพเจ้าก็กล่าวกับเจ้ซิม เพื่อนรักว่า "เจ้าสาวสวยจังนะ" เจ้ซิมตอบว่า "เขาแต่งตัวให้สวยยังไงก็ได้ บ้านเค้าเป็นเศรษฐี มีเครื่องทองมากมาย แม่บอกว่า บ้านนี้ะ มีชุดกินหมากและชุดใส่เครื่องหอมเป็นทองคำถึง ๔ ชุดเนาะ" "โอ้ออ มีถึงขนาดนั้นเชียวหรอ..." ข้าพเจ้าอุทานเบาๆ พร้อมทั้งนึกถึงชุดกินหมากและชุดเครื่องหอมของแม่ซึ่งทำด้วยเงินแม่เอาเก็บไว้บนชื่อบ้าน

ข้าพเจ้าเคยภูมิใจในกว่า บ้านตนเองรวย มีของแปลกๆ พวกนี้ด้วย แม่เองก็มีสายสร้อย สร้อยข้อมือ เข็มขัดนาก แหวน ข้าพเจ้าก็มีสายสร้อยใส่อยู่ในคอเส้นหนึ่ง แต่พอมาเห็นของที่ข้างเจ้าสาวแล้ว ความรู้สึกผิดปกติ เหมือนเป็นไขไม้สบาย ความจริงความรู้สึกอย่างนั้นคือสิ่งที่เรียกว่า "ทุกข์" เกิดขึ้นในใจเพราะความ "อยาก" อันเป็นตัวโลก เมื่อไม่มีใครสอนข้าพเจ้าเข้าใจ จึงต้องหลงทุกข์ต่อมาอีกนานคือ ทุกครั้งที่เห็นเครื่องเงินของแม่ ข้าพเจ้าอยากเปลี่ยนให้เป็นทองให้หมด

ในความรู้สึกของข้าพเจ้าเวลานั้น อยากสวยเหมือนเจ้าสาวอยากมีเครื่องแต่งตัวสวย ๆ ที่เป็นทองคำ เป็นเพชรพลอยให้มาก ๆ อยากแต่งหน้าให้เป็นสีต่าง ๆ มองดูเพื่อนก็คงคิดเหมือนกัน

ต่อจากนั้น พวกผู้ใหญ่ เจ้าบ่าว เจ้าสาว ก็พากันเข้าไปในห้อง เพื่อทำพิธีต่าง ๆ ตามประเพณี ข้าพเจ้าจูงมือเจ้ซิมเดินต่อไปในห้องอีกห้องหนึ่ง ซึ่งเต็มไปด้วยขนมนานาชนิด ทั้งที่เตรียมไว้เลี้ยงพระตอนเพล และทั้งที่เตรียมไว้เลี้ยงผู้มาที่ร่วมงาน ล้วนแต่เป็นขนมไทย ๆ เช่น ขนมชั้น ขนมสาลี่ ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง สังขยา ข้าวเหนียวตัด ขนมหม้อแกง ฯลฯ

มีหญิงสาวนั่งจัดขนมอยู่ตามลำพังผู้เดียว เธอไม่ได้แต่งกายมากมายแต่อย่างใด ใช้ผ้าถุงสีฟ้าอ่อน ๆ เสื้อขาวธรรมดาใบหน้าทาแป้งนวลเล็กน้อย หน้านั้นเศร้า ๆ ไม่มีรอยยิ้ม แต่ถึงดงามไปอีกแบบหนึ่ง งามเกินใจกว่าใบหน้าของเจ้าสาวเมื่อคืนนี้ด้วยซ้ำไป

เมื่อเห็นข้าพเจ้า เธอเผยยิ้มขึ้นเล็กน้อย ทำให้ดูงามหวานซึ่งเป็นทวิคุณ เมื่อเธอยิ้มข้าพเจ้าจึงจำได้ว่าเธอคือ "อาน้อย" น้องสาวของเจ้าสาว ข้าพเจ้ารีบชวนเพื่อนยกมือไหว้ เสียงอาน้อยพูดว่า "มานี่ซี อาจะ

ให้หนูสองคนกินขนมก่อนเอามั้ย กินข้าวที่หลังก็แล้วกันนะ"

"คะ หนูชอบกินขนม หนูไม่ต้องกินข้าวก็ได้" ข้าพเจ้าตอบตามใจจริง ข้าพเจ้ากับเพื่อนกินขนมกันจนอิ่ม สำหรับข้าพเจ้าเองเวลากิน ก็อดมองหน้าคนให้ขนมไม่ได้ มองแล้วก็คิด อาน้อยสวยออกอย่างนี้ทำไมอาตีสั่งไปย้อมแต่งงานกับอาภิ...ไม่เข้าใจจริงๆ

ขณะที่กินอ้อมกำลังจะลุกไป ก็พอดีเจ้าบ่าวเดินเหมือนวังพรวดพรวดเข้ามา ทำทางรีบร้อน ปกติหากอาตีเห็นข้าพเจ้าจะต้องทักทายอย่างดีใจ แต่วันนี้เขาไม่มองข้าพเจ้าเลย ตรงไปที่อาน้อย ส่วนอาน้อยก็มีดวงตาแดงเรื่อ น้ำตาไหลลงอาบหน้า พูดแต่ว่า "ออกไปเถอะ ออกไป อย่าเข้ามา เดียวใครเห็นเข้า" ข้าพเจ้าเห็นผิวดั่งเกดรีบวิ่งเพื่อนออกมาจากห้อง แต่ยังไม่วายได้ยินเสียงอาตีพูดว่า "จะๆ พี่จะออกไป อย่าลืมคืนนี้หลังเสร็จพิธีแล้ว ไปพบพี่ที่ต้นมะขามหลังบ้าน"

ข้าพเจ้าฟังข้อความนั้นไม่เข้าใจ จะถามใครก็ได้ไม่ได้ เติงง ๆ ไปนั่งอยู่กับเจ้ซิม พอดีเสร็จพิธีเลี้ยงพระเพล ถึงเวลาเลี้ยงแขกที่มาช่วยงาน ข้าพเจ้าไม่สนใจกินอาหารใด ๆ อีก เพราะกินขนมจนอิ่ม ได้แต่นั่งมองดูความวุ่นวายของผู้คน รู้สึกอยากกลับบ้านเหลือกำลัง ต้องการถามแม่หลายปัญหาไปหมด เวลานั้นเข้าใจว่า แม่เป็นผู้รอบรู้ที่สุด ถามอะไรท่าน ท่านต้องตอบชี้แจงให้ทราบอย่างดี และคิดว่าเป็นคำตอบถูกต้องด้วย

ขณะนั้นจิตใจข้าพเจ้ารู้สึกสับสน ขาดความเชื่อในตัวเอง นึกอยากสวยอยากมี อย่างคนที่แวดล้อมเหล่านั้ อยากรมีเครื่องแต่งตัวมาก ๆ สวย ๆ งาม ๆ อย่างของเจ้าสาว อยากให้รูปร่างหน้าตาผิวพรรณสวยงามอย่างน้องสาวของเจ้าสาว เมื่ออยากได้มาก ๆ แต่ไม่สามารถสมอยากในเวลาที่กำลังคิด ใจก็หม่นหมองไม่มีความสุข อยากกลับบ้านไปหาแม่เร็ว ๆ เพราะเมื่ออยู่ใกล้ท่าน อาการทางใจอย่างที่กำลังเกิดขึ้นอยู่นี้ มักไม่มีในตัวข้าพเจ้า เมื่อตามหาพ่อพบแล้วข้าพเจ้าจึงชวนท่านว่า "พ่อขา งานที่นี่เสร็จแล้ว เรากลับบ้านกันเถอะคะ" "ก็ดีลูก พ่อก็จะต้องไปล่อมรั้วหลังบ้านให้เสร็จ แต่ก่อนกลับ เราไปลาคุณทวดกันก่อนนะ ท่านนอนอยู่ในห้องของท่านโน้นแน่ะ" พ่อพูดพร้อมกับชี้มือไปทางที่ห้องทางท้ายเรือน "เอ๊ะ ทำไมท่านต้องนอนเล่าคะ ไม่สบายหรือวงนอน"

"ไม่ใช่หรอกลูก ท่านมีอายุมากแล้ว อายุถึง ๑๐๖ ปี หมดเรี่ยวหมดแรง ต้องนอนอย่างเดียว มองใครก็ได้ พูดก็ได้ จำใครๆไม่ได้เลยจ๊ะ" "จำใครไม่ได้ แล้วเราจะต้องไปหาท่านทำไมคะ ท่านจำเราไม่ได้อยู่แล้ว" "เราไปกราบท่านเอาสิริมงคลไ้ลูก ท่านมีอายุยืน เราจะได้อายุยืนเหมือนท่าน"

ข้าพเจ้ากับเจ้ซิมเดินตามพ่อไป ในขณะนั้นข้าพเจ้าคิดว่า ทำไมพ่อจึงอยากมีอายุยืน เมื่ออายุยืนแล้วต้องมองใครไม่เห็น จำใครไม่ได้ พูดก็ไม่ได้ แล้วจะอายุยืนไปทำไมกัน จึงถามพ่อว่า "สิริมงคล มันดียังไงคะพ่อ" ถามเพราะยังมีความหวังว่า สิริมงคลอาจจะเป็นของดี พ่อทำทำอีกอักอยู่ครู่หนึ่ง แล้วตอบว่า "สิริมงคล มันดี ตรงที่เราจะได้มีอายุยืนเหมือนคุณทวดไ้ลูก" ท่านก็ยังตอบซ้ำอยู่อย่างเดิมว่า อายุยืนเป็นของดี คุณทวดเป็นยายของเจ้าสาว

ภาพคุณทวดที่ข้าพเจ้าเห็น มองเท่าไร ๆ ในสายตาเด็ก อย่างข้าพเจ้า ก็ไม่เห็นว่าเป็นคนอย่างไร ๆ แต่เหมือนตัวประหลาดอะไรอย่างหนึ่ง ที่น่าเกลียดเหลือกำลัง ตัวสั้น ๆ นอนกองขดอยู่บนฟูกเหมือนเด็กอย่างข้าพเจ้า มีแต่หนังเหี่ยวๆหุ้มกระดูก รู้ว่ามีชีวิต เพราะว่ามีลมหายใจ ขยับตัวเคลื่อนไหว

เองไม่ได้เลย ต้องอาศัยคนอื่นจับเคลื่อนที่ให้ ไบหน้าและผิวหนังทั้งตัว เหมือนผ้าขี้ริ้วเก่า ๆ มันยับยู่ยี่ เป็นเกลียวเล็กน้อย ผิวหนังตกระ กะด่างต่างทั้งตัว ดวงตาเป็นสีน้ำข้าวฝ้าฟางแฉะจนลืมไม่ขึ้น ผมสี ขาวสกปรกขึ้นหรือมแทรก ร่วงจนเกือบหมด ไม่ใคร่ยอมอ้าปากกินอาหาร ไม่น่าเชื่อเลยว่า คนเราจะน่า เกลียดน่ากลัวได้ถึงขนาดนี้

ข้าพเจ้ารีบกราบอย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องรอให้ใครสั่ง เจ้ซิมก็รีบทำตาม แล้วเราสองคนก็จับมือกัน ไว้นั่น รีบถอยหลังกรุดออกมาจากห้องโดยเร็ว เพราะรู้สึกกลัวเป็นกำลัง สองคนมองตากันด้วยความเข้าใจ นึกถึงคำชมเชยที่เราสองคนได้รับในตอนเช้า คำชมเชยที่เจ้าสาว เจ้าบ่าวได้รับ ถ้าเราทุกคนแก่เท่า คุณทวดผู้นี้ เราจะได้คำชมจากไหนกัน

พอพ้นออกมาได้ ก็ถามพ่อว่า "ถ้าเราอายุ ๑๐๖ ปีเหมือนคุณทวด เราต้องเป็นอย่างนั้นไหมคะ พ่อ"

"เป็นชู้ลูก ก็ต้องเป็นอย่างนั้นทุกคนแหละจ๊ะ"

ข้าพเจ้าไม่ถามพ่อตลอดอีกเลยจนตลอดเวลาที่เดินทางกลับบ้าน มีแต่ใจเท่านั้นที่ฝ้าครุ่นคิดตลอดทาง ถ้าหากมีอายุยืน โดยมีร่างกายแข็งแรงเหมือนเดิม ใช้อายุทำอะไรต่าง ๆ ได้ ก็น่าจะถือว่า เป็นสิริมงคล แต่ถ้าอายุยืนแล้วเหมือนอย่างคุณทวดนี้ ก็ไม่น่าอยู่เลย ความแก่นี้ น่าเกลียดเหลือเกิน เจ้าสาวสวย ๆ ที่เราเห็นนั้น อีกหน่อยแก่เข้าก็ต้องเป็นอย่างนั้นหรือ ตัวเราเล่า เจ้ซิมเล่า แม่น้องสาวของเจ้าสาวเล่า ต้องเป็นอย่างนี้หมดทุกคนเลยหรือ แล้วเราจะมาชื่นชมกันทำไมว่า คนโน้นสวยคนนี้สวย เวลาผ่านไปก็ กลายเป็นน่าเกลียดได้ถึงขนาดนั้น

เวลาที่เดินกลับบ้านอยู่ขณะนั้น ข้าพเจ้ากลัวความแก่จนใจสั่นสะท้าน ตูม้นหนาวเย็นเยือกอยู่ในใจ ทั้งที่เดินตากแดดตลอดทาง พ่อกับเจ้ซิมดูจะไม่ได้คิดอะไร ทั้งคู่คุยแต่เรื่องเหตุการณ์สนุกสนาน ในงาน แต่งงานที่ผ่านมา ข้าพเจ้าจดจำความรู้สึกเกลียดกลัวในความแก่ อย่างจับใจในครั้งนั้นได้ไม่เคยลืม ยิ่งรู้ว่า เป็นของหนีไม่พ้น ก็ยิ่งกลัวเป็นทวี ถ้าในเวลานั้น จะมีใครนำคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาพูดให้ ฟังว่า มีวิธีหนีความแก่ความตายได้ หนีชาตินี้ไม่ทัน แต่อาจจะหนีในชาติข้างหน้าพ้น ข้าพเจ้าก็คงจะมีที่พึ่ง อันอุ่นใจ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องรูปร่างกายไว้ว่า ให้เรามาดูร่างกายอันสวยงามวิจิตรนี้เถอะ แท้ ที่จริงแล้วมันเป็นแผลทั้งตัว (ช่องแผลคือทางเข้าออก ๙ แห่งที่มีสิ่งสกปรกไหลออกมา ตา ๒ หู ๒ จมูก ๒ ปาก ๑ ทวารหนักที่อุจจาระออก ๑ ทวารเบาที่ปัสสาวะออก ๑) รูปร่างที่คุ้มกันเป็นรูปร่างตัวตน อยู่ที่นี่ มันอยู่ด้วยความกระสับกระส่าย (ความไม่สบาย) เป็นที่ขบใจของผู้คนเป็นจำนวนมากก็จริง แต่ก็ ไม่ใช่ของยั่งยืนมั่นคง

นี่นะ มาดูร่างกายที่ตกแต่งให้สวยงามวิจิตรด้วยแก้วมณีต่าง ๆ (เพชรนิลจินดา) ที่แท้แล้วมันก็คือ กระดูกที่มีหนังห่อหุ้มไว้เท่านั้น เอาเสื้อผ้ามาตกแต่ง เอาสีมาย้อมทา (ทาสีผิวหนังส่วนต่าง ๆ) เอาฟู่ (แป้ง ครีมน) มาทาไบหน้า แต่งทรงผมให้งามประณีต หยอดตาจนหวานเยิ้ม ลิงเหล่านี้หลอกหลวงได้แต่ คนโง่ ๆ เท่านั้น ให้หลงไหลเคลิบเคลิ้มได้ แต่จะหลอกคนมีปัญญา ผู้กำลังจะแสวงหาพระนิพพาน คือการ เลิกเวียนว่ายตายเกิดไม่ได้ ฯลฯ (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม ๑๓ หน้า ๓๔๖)

คนโง่ ๆ ที่หลงใหลมัวเมา ย่อมจะต้องเดือดร้อนเพราะรูปทั้งหลาย ดูก่อน บึงคิยะ (ชื่อมาณพผู้หนึ่ง) เพราะเหตุนั้น ท่านจึงเป็นผู้ไม่ประมาทละรูปเสีย เพื่อความไม่เกิดต่อไป (เพราะถ้ายังติดใจในรูปร่างกาย ทำให้ต้องเวียนว่ายตายเกิด) (จากพระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๐ หน้า ๒๔๑)

ข้าพเจ้านำเรื่องคุณทวดอายุ ๑๐๖ ปีไปคุยกับแม่ แม่ไม่ตื่นเต็นกลัวความแก่เหมือนข้าพเจ้าเลย ท่านพูดว่า "คนเราหนีไม่พ้นความแก่เลยสักคนจะ ลูกไม่เห็นภาพถ่ายของแม่ที่วางอยู่ข้างโต๊ะกระจกส่องหน้ารีไร้นั้นเป็นภาพตอนแม่สาว ๆ นะ สวยกว่าตอนนี้นะ เห็นไหม ใคร ๆ ก็ต้องเป็นอย่างนี้กันทุกคน แก่แล้วก็ต้องเจ็บ เจ็บแล้วก็ต้องตาย ชีวิตมันก็เป็นอย่างนี้เอง" ฟังแม่แล้ว ยิ่งทำให้รู้สึกไร้ที่ฟังยิ่งขึ้น สงสัยทั้งตนเองและคนอื่นไปทั่วทุกคนว่า ทำไมจึงพากันเกิดมา ถ้าเกิดมาแล้วต้องแก่ ต้องเจ็บ และที่สุดต้องตายเกิดมาทำไมกัน รู้สึกใจคอว่าเหวห่างหงอย อยู่ยาวนานกระทั่งได้ยินเสียงแม่ถามว่า

"หนูเห็นอาน้อยไหม เค้าเป็นอย่างไรบ้าง" "เห็นคะแม่ หนูว่าเค้าสวยกว่าเจ้าสาวนะคะ ไม่ต้องแต่งตัวอย่างเจ้าสาวยังสวยกว่าตั้งแยะเลย แต่หน้าเค้าไม่ยิ้มเลย พอเขาเห็นอาตี๋เข้ามาหา เขาร้องไห้เลยคะ" "ลูกได้ยินเขาพูดอะไรกันบ้างไหม" แม่ถามอย่างสนใจเต็มที่ "ได้ยินคะ อาตี๋พูดว่า คินนี่งานเลิกแล้วให้ไปพบที่ต้นมะขามหลังบ้านด้วย" เสียงแม่อุทานด้วยความตกใจ "ตายจริง คินนี่คงเกิดเรื่องใหญ่เสียแล้ว แต่ช่างเถอะ มันเรื่องของเค้า ให้เค้าตัดสินใจกันเอง ลูกอย่าบอกพ่อนะจะ แม่แม่เห็นใจอาตี๋กะอาน้อย เค้าสองคนชอบกันมานานแล้ว ผู้ใหญ่มาบังคับกันอย่างนี้ มันไม่ยุติธรรม" แม่พูดเหมือนปรารภกับข้าพเจ้า

รุ่งขึ้นเช้าก็เป็นจริงตามที่แม่พูด เกิดเรื่องใหญ่ลือกันไปทั่วว่าเจ้าบ่าวหนีเรือนหอ ไปกับน้องสาวของเจ้าสาว เรื่องมีว่า พอเสร็จพิธีส่งตัว เจ้าบ่าวขอตัวเข้าห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า แล้วป็นหนีออกหน้าต่าง เวลาผ่านไปนานผิดสังเกต เจ้าสาวจึงเดินตามหา กว่าจะออกจากเรือนหอมาบอกผู้ใหญ่ ก็ตามตัวกันไม่ทันเสียแล้ว

ข่าวมีต่อมาว่า เจ้าสาวเสียใจมากจะฆ่าตัวตาย ญาติ ๆ ต้องช่วยกันปลอบโยน และเปลี่ยนกันอยู่เฝ้าตลอดเวลา เจ้าสาวอับอายผู้คนมาก เก็บตัวอยู่แต่ในบ้าน ไม่ยอมไปไหนมาไหน ไม่ยอมทำมาหากิน มีอาการคลุ้มคลั่ง ร้องไห้รำพันพร่ำเพ้อเป็นพัก ๆ เหมือนคนเสียจริต ใคร ๆ ทราบข่าว ต่างก็พากันเสียใจด้วย แต่ไม่มีใครช่วยอะไรเธอได้เลย

ข้าพเจ้าฟังคนใหญ่พูดคุยกัน รู้สึกสลดใจ ความคิดในสมองน้อยของเด็กเล็กๆ ในเวลานั้น เผ้าสงสัยแต่ว่า เอ...ความสวยความงามนี้คุณหรือมีโทษกันแน่ ใคร ๆ ก็ชอบความสวย ไม่ว่าจะแต่งตัวสวยหรือรูปร่างหน้าตาผิวพรรณสวย แต่ทำไมมันจึงทำความทุกข์ความเดือดร้อนให้ผู้คนมากนัก อาน้อยสวย อาตี๋ก็รัก อาน้อย อาตี๋รูปหล่อ อาทีกี่รักอาตี๋ อาตี๋พาอาน้อยหนีไป อาทีกี่เสียใจจนเป็นเหมือนบ้า อาน้อยก็ถูกญาติผู้ใหญ่โกรธเคืองถึงกับตัดญาติขาดมิตร ที่ทำให้เสียผู้ใหญ่ เลยดูเหมือนเป็นทุกข์กันไปหมดทั้งสองครอบครัว อาตี๋กับอาน้อยจะมีความสุขอย่างไร ความสวยนี้ดูจะเป็นต้นเหตุของความยุ่งยากทั้งหมดซะแล้วกระมัง

เรื่องข้าพเจ้าเล่าให้ฟังนี้ ตอนจบของเรื่อง น้องสาวเมื่อได้ทราบข่าวว่า พี่สาวเสียใจจนแทบเป็นบ้า ก็เกิดสงสาร จึงอ้อนวอนสามี ขอให้พากันมาขอขมาลาโทษ และรับพี่สาวไปเป็นภรรยาหลวง ตามประเพณีต่อไป โดยน้องสาวยอมเป็นภรรยาอ้อย เรื่องจึงดูเหมือนจบลงด้วยดี แต่โดยวิสัยของปุถุชนเราก็อยมารู้กันอยู่ว่า หญิงใดที่มีหญิงอื่นร่วมสามีด้วย จะมีความสุขใจบริบูรณ์ยอมเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นมีคำกล่าวไว้ว่าความสุขของสตรีมีขึ้นได้ด้วยของ ๔ อย่างคือ

๑. ได้เป็นคนรูปร่างงาม
๒. ได้เป็นภรรยาคนเดียวของชายที่ตนรัก ทั้งตนก็เป็นที่รักของสามี
๓. มีลูกที่ด้อยูในโอวาท
๔. ได้เป็นใหญ่ในโภคทรัพย์และการดูแลบ้านเรือน

หญิงใดที่ได้รับความสุขทั้ง ๔ ประการนี้ ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีโชคดีในการครองเรือนอย่างแท้จริง แต่ความสุขเช่นนี้จะมีในครอบครัวของอาตมาของข้าพเจ้าได้หรือ...

รักจนเป็นบ้า

ข้าพเจ้ามีบ้านพักอยู่ในซอยค่อนข้างลึก เป็นหมู่บ้านรวมกันอยู่ ๑๑ ครอบครัวยุ่ นอกบ้านของข้าพเจ้า ซึ่งมีฐานะปานกลางแล้ว ที่เหลือจัดว่าเป็นผู้อยู่ในฐานะดี ทุกวันแต่ละบ้านพากันออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านกันหมด บ้านใดไม่ว่าจะเป็นม่ายหรือมีพร้อมสามีภรรยา ก็ไม่มีใครเหลืออยู่เลยสักบ้านเดียว จะมีแต่คนใช้ประจำบ้าน ราว ๗ - ๘ คนทั้งหมู่บ้าน ข้าพเจ้าจึงเป็นผู้ใหญ่คนเดียวอยู่ประจำซอย เด็กคนใช้ของทุกบ้านจึงมักถือเอาเป็นที่พึ่ง ไม่ว่าจะบ้านไหนจะเปลี่ยนคนใช้ไปกี่คนก็ตาม คนมาอยู่ใหม่ ก็จะรู้สึกเหมือนกันหมด คือมีอะไรก็ถือข้าพเจ้าเป็นที่ปรึกษา

แล้ววันหนึ่งราวเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๑ เด็กสาวชื่อ บุญมี คนใช้ของบ้านเศรษฐีตรงข้ามบ้านข้าพเจ้า ก็วิ่งหน้าตาตื่น ปากคอสีนมาขึ้นเกาะรั้วระล่ำลึกเล่าเรื่องให้ฟัง "คุณบ้า ดูผู้หญิงคนนั้นซี โนน ๆ มันวิ่งเข้าไปแอบอยู่ในบ้านที่กำลังสร้างใหม่อยู่โน่น ๆ (พร้อมกับชี้มือ) มันมาแอบกอดครั้งที่ประตูบ้านหนู พอหนูเดินออกมาดู มันก็วิ่งหนี พอหนูเข้าไปทำงานบ้านต่อ มันก็มากอดครั้งอีก ทำยังงี้ตั้ง ๓ - ๔ ครั้งแล้ว

หนูทนไม่ไหวหนูก็เลยไหลตะเปิดมันว่า มากอดครั้งเล่นทำไมกัน ไปให้พ้นนะ จะบ้าหรือไง! พอหนูพูดเสร็จเท่านั้นแหละคะ มันด่าหนูไม่เลียงเลยคุณบ้า ใส่คะแนนไม่ทันเลยทีเดียว ด่าเป็นชุด ๆ ไม่ซ้ำกันเลย ล้วนแต่ถ้อยคำหยาบคายเรื่องเพศเท่านั้น"

เธอกล่าวแล้วก็ยกตัวอย่างคำหยาบคายสลับปนต่าง ๆ ที่สตรีคนนั้นด่าเธอให้ข้าพเจ้าฟัง เสร็จแล้วคนเล่าก็ร้องไห้ พร้อมกับบ่นว่า

"หนูไม่ได้ว่าอะไรมันสักหน่อย ไล่มันไปให้พ้นหน้าบ้านเท่านั้น ทำไมต้องด่าหนูด้วย ฮือ ๆ "

ข้าพเจ้ามองดูสตรีนั้นตามที่เธอชี้ให้ดู ก็เดินเข้าไปในบ้านสร้างใหม่ที่เสร็จ ขณะที่เดินเข้าไปก็ยิ้มคนเดียวพูดคนเดียว เพราะเห็นปากขยับไปขยับมา จึงได้พลอบอีกฝ่ายไปว่า

"เอ...บ้ามอดดูแล้วป้าว่าเป็นคนบ้านะ ดูซี พูดคนเดียว หัวเราะคนเดียวได้ มีแต่คนบ้าเท่านั้นแหละ"

"บ้าทำไมมันรู้เรื่อง มันโกรธเป็น มันด่าถูกละคะ มันด่าหนูเป็นไฟเลย"

"โบราณว่าอย่าถือคนบ้าอย่าว่าคนเมาเลยนะลูก ขึ้นถือสาหาความกับเค้า เราก็ต้องบ้าตามเค้าไปด้วยแน่ ๆ เพราะเค้าไม่มีสติคุมครองใจตัวเองซะแล้ว นึกอยากจะทำอะไรก็ทำเลย ขาดสติสัมปชัญญะหมดแล้ว แต่อย่างน้อยก็มีความรู้สึกชอบใจไม่ชอบใจเหลืออยู่นะ" ข้าพเจ้าพูดให้เหตุผล แต่ดูอีกฝ่ายจะฟังคำอธิบายของข้าพเจ้าไม่ใคร่รู้เรื่อง เพราะยังบ่นกะปอดกะแปดว่า

"หนูไม่ยอม ๆ มันด่าหนูนี่ หนูโกรธมัน หนูเกลียดมัน"

"แล้วจะเอาอย่างไร จะแจ้งตำรวจมั้ยละ แจ้งก็โทรศัพท์ไปซีหลักฐานไม่มี ป้าไม่ยอมเป็นพยานให้หรอก ป้าไม่ได้ยินตอนที่เค้าด่าหนูนี่ ป้าว่าทางที่ดีเข้าบ้านปิดประตูรั้วซะ เวลาเค้ามากอดครั้งอีก ก็อย่าออกมาให้เห็นหน้า" ข้าพเจ้าพลอบพร้อมตบตบ

อีกฝ่ายยังว่า "ก็หนูยังไม่หายโกรธที่มันด่าหนูนี่ มันอยากจะทำอะไร ๆ ให้หายเจ็บใจ" ว่าแล้ว บุญก็

ทั้งมือทั้งไม้ตนเองด้วยโมโหคาง ข้าพเจ้าจึงใช้วิธีหนามยอกเอาหนามบ่ง

"ป้าแนะนำให้ หนูก็ทำไม่ได้ เอาอย่างงี้ดีมีขี้ละ ไปยืนด่ากับเค้า ชะเลย เอาให้มันไปเลย"

"ไม่ได้ ไม่ได้คะ หนูด่าไม่ทันมันแน่ ๆ หนูด่าได้คำเดียวมันไปเป็นลิป ๆ คำแล้ว"

"โน่นก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ เห็นมัยโน่น เค้าออกมายืนดูฟ้องป้าแล้ว เดียวจะนึกโกรธว่า มาดูหนูฟ้องป้า เกิดบ้าดีเดือดขึ้นมา ริ่งมาตบตีเข้าก็ ป้าช่วยไม่ทันนะ อยู่นอกรั้วด้วย กุญแจป้าก็ยังไม่ทันเปิด"

โดนเข้ามัยนี้ บุญมีก็หลงกล รีบวิ่งจุดปิดประตูเข้าบ้านลือคกุญแจเงียบไป เมื่อบุญมีไปแล้ว ความคิดแวบเข้ามาหน่อยหนึ่งว่า

"อย่าไปยุ่งกับคนบ้าเขาล่ะ เดี่ยวถูกด่าเหมือนนางสาวบุญมีละก็ ไม่รู้จะวิ่งให้ใครปลอบ หรือจะปลอบตัวเองยังงี้ดี แล้วถ้าคนบ้าไม่ด่า เกิดพูดกันรู้เรื่อง เดี่ยวก็อดสงสารไม่ได้ ก็จะต้องพลอยเป็นกังวลุ่นไปด้วย ปล่อยไปกรรมของสัตว์เถอะ ใครทำกรรมใดไว้ก็รับเอง"

ข้าพเจ้าคิดปลงใจ วางอุเบกขา แล้วก็เลิกสนใจ คงปฏิบัติกิจประจำวันไปตามเคย นั่งภาวนาตอนเช้า เพื่อก็กักปราบระทานอาหาร บ่ายอ่านหนังสือธรรมะ และเขียนเรื่องส่งโรงพิมพ์ โกลด์ ๕ โมงเย็น ทำความสะอาดที่พัก จวนค่ำก็เดินออกกำลังกายไปมาในซอย คล้ายเดินจงกรม เสร็จแล้วอาบน้ำ ดูโทรทัศน์ภาคข่าว เพื่อใช้ประกอบการบรรยายธรรม จากนั้นฟังธรรมแล้วเจริญกรรมฐานเรื่อยไปจน ๕ - ๖ ทุ่ม จึงเข้านอน วันใดไปบรรยายธรรมสอนธรรมปฏิบัติ ก็มักต้องออกจากบ้านประมาณ ๑๐:๓๐ น. กลับมาประมาณ ๑๔ - ๑๕ น.

โกลด์คำวันนั้น ข้าพเจ้าออกเดินไปเดินมาในซอยตามปกติ เป็นซอยตัน ไม่มีคนหรือรถพลุกพล่าน มีเข้าออกบ้างก็เป็นในหมู่บ้านเราเอง เมื่อเดินผ่านบ้านที่เพิ่งสร้างเสร็จหลังนั้น ข้าพเจ้ามองเห็นสตรีที่บุญมีเรียกว่าคนบ้า ยังนั่งอยู่ตามลำพังคนเดียว เย็นโพล่เพล่ขมุกขมัวแล้ว ก็ไม่เดินทางกลับ ข้าพเจ้าจึงถามคนงานหญิงชื่อประมวล ซึ่งมีหน้าที่เฝ้าบ้านสองหลังที่เพิ่งปลูกเสร็จ

"มวล หนูพูดกะเค้ารู้เรื่องกันมัยนั้นนะ ลองถามเค้าดูหรือเปล่า มานั่งอยู่ทำไมทั้งวัน"

"ถามแล้วจะป้า บอกว่าจะมาหาแฟน อยู่บ้านนี้แหละ แล้วทำไมไม่กล้าเข้าไปในบ้านก็ไม่รู้" ประมวลตอบพร้อมกับชี้มือไปที่บ้านราคาเหยียบล้านหลังหนึ่ง

ข้าพเจ้าคิดไตร่ตรองตาม บ้านนั้นเมื่อข้าพเจ้าย้ายมาอยู่ที่นี้ใหม่ ๆ เห็นมีแต่สามีหนุ่มภรรยาสาว และคนใช้ผู้หญิงอีกคนเดียว ไม่เห็นมีผู้ชายอื่นเลย แฟนของสตรีคนนั้นจะเป็นใครกันเล่า คิดแล้วก็เข้าบ้านพักนั่งดูโทรทัศน์ไปได้สักครู่ เด็กบุญมีคนเก่าก็มายืนเรียก

"คุณป้าคะ คุณป้าคะ ตั้งแต่ตอนสาย ๆ จนถึงนี้จะสองทุ่มแล้ว คนบ้านนี้มันยังไม่ได้กินอะไรเลยคะ ป้า"

"อ้าว แล้วยังไง เห็นเมื่อกลางวัน โกรธเอาเป็นเอาตาย นี่สงสารแล้วหรือ"

"เมื่อกลางวัน หนูยังไม่ปักใจเชื่อว่าเค้าบ้านี้คะ มันก็เลยทำใจไม่ได้ โกรธแทบตาย ตอนนี่เชื่อแล้ว"

คะ" ข้าพเจ้าจึงต้องถามสาเหตุที่ทำให้เธอเชื่อ ก็ได้คำตอบว่า "ก็เค้าไม่รู้จักอายุเหมือนพวกเรานี่คะ ต่อหน้าคนงานชายที่มาปุกระเบียง ๓-๔ คน เค้าปวดบัสสาวะก็ไม่ยอมไปส้วม เปิดก้นนั่งฉี่ที่พื้นต่อหน้าผู้ชายเลย พอพวกนั้นมอง กลับทำตาหวานให้ด้วย พวกคนงานนั้นหนีกันแน่น มาฟ้องหนูกันใหญ่เลย"

"แล้วไง ตอนนี้หายโกรธแล้ว จะเอาข้าวไปให้กินหรือนี่ก็เกือบสองทุ่ม มีกล้วยกับส้มจะเอาไปให้มั๊ยละ" ข้าพเจ้าแนะนำบุญมี

"หนูไปแล้วคะคุณป้า ไปถามว่าหิวข้าวมั๊ยจะหาอะไรมาให้กิน เค้ายังไม่หายโกรธ ค้อนหนูปะหลังปะเหลือก ด่าต่ออีก แต่เสียงไม่ดังมาก ขมุบขมิบพอได้ยิน คำตอนท้าย ๆ ว่า หนูไม่กินของมึง ๆ หนูหมดปัญญาช่วยแล้ว ปล่อยตามเรื่องนะคะ ชินนั่งอยู่ยงั้น ยุงหามตายเลยคะ"

เมื่อตอนกลางวัน ข้าพเจ้าตั้งใจไว้ว่า อย่าไปยุ่งด้วยนะ กะคนบ้านะ เดียวถูกด่าเข้า ตัวเองพอข่มใจไม่โกรธไม่เอาเรื่องได้ ให้อภัยได้ แต่จะไปทำให้คนบ้านี้บาปเพิ่มขึ้นไปอีก เพราะด่าคนถือศีลปฏิบัติธรรม แต่พอบุญมีมาพูดเรื่องคนบ้าอดข้าวทั้งวัน แถมนั่งให้ยุงกัดจนมีดไม่ยอมไปไหน ความคิดของข้าพเจ้าก็เปลี่ยนแปลงไป

เด็กผู้หญิงคนนี้อายุก็คงเท่า ๆ กับลูกสาวของเรา ความทุกข์ที่ทำให้ถึงกับเป็นบ้าได้ สำหรับผู้หญิงวัยอย่างนี้ น่าจะมีเพียงเรื่องเดียวคือเรื่อง ความรัก เรื่องเพศตรงข้าม เออ...ถ้าลูกของเราไปตกกระกำลำบากอย่างนี้บ้างละ... คิดได้เพียงเท่านี้ก็ให้ความรู้สึกสมเพชเวทนา จึงคิดจะไปไต่ถามหาอาหารให้กิน เท่าที่พอมีให้ พอดีคนใช้อีกบ้านหนึ่ง ซึ่งออกมายืนดูได้ยินข้าพเจ้าปรึกษากับบุญมี แกปราดเข้ามาห้ามข้าพเจ้า

"อย่านะคุณป้า อย่าให้กิน ถ้ามีของให้กินละก็ ที่นี้มันไม่ไปไหนเลย มันต้องอยู่ที่นี่แน่ ๆ ป้าจะเลี้ยงมันไหวหรือ"

ข้าพเจ้าฟังแล้วสงสัยเต็มที ทำไมผู้หญิงจิตใจไม่ปกติคนนี่จึงต้องอยู่ที่นี่ ต้องซักถามกันให้รู้เรื่อง พอจับความจากคำบอกเล่าของคนใช้ที่ออกมาห้ามได้ว่า

สตรีคนนี้เคยเป็นคนใช้อยู่บ้านหลังราคาเหยียบล้านที่ถูกอ้างว่า เป็นแฟนนั่นเอง ต่อมาได้แอบได้เสียกับช่างทาสีเมืองงานปลุกบ้านจัดสรรแล้วเสร็จ ช่างสีผู้นั้นก็หนีหายไปทำงานที่อื่นต่อ ไม่ได้พาหญิงผู้นี้ไปด้วย เธอคงเสียใจจนเสียสติ นั่งร้องไห้บ้าง หัวเราะบ้างคนเดียว จนนายจ้างสังเกตเห็น จึงได้พาไปส่งที่โรงพยาบาล ศรีธัญญา เธอได้คลอดลูกที่นั่นคนหนึ่ง ทางโรงพยาบาลเห็นว่า อาการค่อนข้างชั้วชั้วมาก จึงปล่อยตัวออกมาโดยส่งลูกของเธอไปสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหญิง ผู้นี้ก็กลับมาบ้านนายจ้างอีกครั้ง นายจ้างได้อ้างว่า เขาจ้างคนใช้คนใหม่เสียแล้ว ขอให้กลับไปบ้านเดิม

เมื่อเธอกลับไปบ้านเดิม ปรากฏว่า บิดาของเธอถึงแก่กรรมไปก่อนหน้าไม่มากนัก (มารดาตายไปหลายปีแล้ว) ที่บ้านไม่มีทรัพย์สินสมบัติใด ๆ เหลืออยู่เลย ชาวบ้านซึ่งก็ยากจนด้วยกัน มาชวนเอาไปจนหมด เธอจึงไปหาปู่ ซึ่งบวชเป็นพระภิกษุอยู่ที่วัด ท่านก็ไม่สามารถให้ความอุปการะใด ๆ ได้มากนัก คงขอให้กลับมาบ้านนายอีก ในขณะที่เธอเดินทางกลับไปกลับมาจนวายเป็นอยู่อย่างนี้ ได้ถูกผู้ชายหลอกเอาอีก คราวนี้ถูกนำไปชายช้องโสเภณี ทำให้สติฟั่นเฟืองไปอีกครั้ง หัวหน้าช้องเห็นไม่เป็นเรื่อง จึงปล่อยตัวออกมา เธอไม่รู้จะ

ไปไหน จำได้อยู่แต่บ้านนายจ้าง จึงกลับมาบ้านเขียนอยู่ใกล้ๆ

"เมื่ออาทิตย์ที่แล้วมาก็หนึ่งคะ คุณนายบ้านเก่า (นายจ้างเก่า) เคาก็ให้ลูกจ้างคนใหม่ออกมาไล่ มันก็ดำใส่คะแนนไม้ทันเหมือนที่ตำบลภูมินั้นแหละ เจ้านั่นกลัวหัวทศไม่กล้าออกมาไล่อีกเลย คุณนายจึงให้ปิดประตูใส่กุญแจตลอดเวลา กลัวมันผลุนผลันเข้าไปทำร้ายเอาครวณนั้นมาอยู่ ๒ วันจึงไป"

"คุณนายเค่าให้ข้าวกินรีเปล่าหนู" ข้าพเจ้าถาม

"โอ๊ย ไม่มีทางเลยคุณป้า ทั้งบ้านเค่าเลย นายผู้หญิงนายผู้ชายยันแม่ของนายผู้ชาย ที่ซักรถมาทุก ๆ เย็นนั่นด้วย สั่งห้ามคนใช้เด็ดขาดไม่ให้กินอะไรเลย เดี่ยวจะเคยตัว ไม่ยอมไปไหน"

ฟังเด็กลูกจ้างบ้านข้าง ๆ ตอบแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกสลดใจจนพูดไม่ถูก คนเราเคยอยู่บ้านเดียวกันมาเป็นปี ๆ พอกลายเป็นคนบ่วยเสียดใจ ทำไมจึงไม่มีความเมตตาอยู่ในหัวใจบ้างเลย นึกถึงสุนัขกลางถนน ๓ - ๔ ตัวที่ชอบมาวิ่งกินเศษอาหาร ที่ข้าพเจ้าใส่ชามวางไว้หน้าบ้าน มันไม่เคยทำบุญคุณอะไรให้ข้าพเจ้าเลย ปะเหมาะยังถ่ายมูลสกปรกที่ถนนทางเข้าบ้านเสียอีกด้วยซ้ำ ข้าพเจ้ายังให้อะไร ๆ มันกิน นี่เป็นคนที่เขาเคยใช้สอยกันมาตั้งหลายปี ข้างไม่มีน้ำใจให้กันบ้างเลยหรือ

ข้าพเจ้าได้ชี้แจงกับเด็กสาวที่มาห้ามข้าพเจ้า

"ป้าทำใจด่าอย่างบ้านนายจ้างเก่านั้นไม่หลงหรือลูก หมากกลางถนนเรายังให้มันกิน แต่นี้เป็นคนนะเท่าที่เราเห็นนี่ ก็วันหนึ่งเต็ม ๆ แล้ว ไม่มีอะไรเลยแม้แต่น้ำ ถ้าป้าไม่ได้อะไรเค่ากินชกนิดชกหน่อย คินนี้ป้าคงนอนไม่หลับแน่ ๆ ป้าจะให้เพื่อความสบายใจของป้าเองต่างหาก จะเคยตัวไม่เคยตัว เอาไว้ว่ากันวันหลัง คิคคุณนะ ถ้าชีวิตหนูเป็นอย่างนี้บ้างมายืนอยู่หน้าบ้านป้ายังงี้ แล้วป้าก็ไม่ยอมให้อะไรกินเลยละลูก หนูจะหาว่าใจร้ายรีเปล่าเล่า"

ข้าพเจ้าพูดเอาตัวเขาเข้าไปเปรียบ อีกฝ่ายคงพอคิดได้จึงเลิกเถียง เดินตามข้าพเจ้าไปสังเกตการณ์ก่อนไปถึงสตรีนั้นนั่งอยู่ ข้าพเจ้าตั้งจิตแผ่เมตตาไปตลอดทุกอย่างก้าวที่เดิน หญิงนั้นมองข้าพเจ้าด้วยความหวาดระแวง แต่ไม่แสดงปฏิกิริยา ทำอาการอีกอ้อ ๆ เมื่อได้ยินคำถามว่า

"หนู นั่งอยู่ที่นั่นแล้ว หิวข้าวหรือเปล่าลูก" ข้าพเจ้าถามซ้ำ ๒ - ๓ ครั้ง

"หิวมั้ลูก ป้าไม่มีข้าวเย็นเหลืออยู่เลย ถ้าหนูหิว ป้าจะต้มข้าวต้มให้กินจ๊ะ"

"ข้าพเจ้าถามดังนั้น เพราะไม่มีกับข้าวอะไร ๆ ที่กินกับข้าวสวย แต่มีผักกาดหวาน หมูหยอง กระเทียมดอง กุ้งแห้ง พอเป็นกับข้าวข้าวต้มได้ สตรีนั้นพยักหน้ารับ ไม่ออกเสียงใด ๆ ข้าพเจ้าต้มข้าวต้มหม้อเล็ก ๆ ให้เธอ แกรมด้วยส้มและกล้วย เธอก็ฉลองศรัทธากินจนหมด แล้วก็นั่งนิ่งต่อไปในที่มืด ๆ

เด็กสาวที่มีชื่อประมวลพูดกับข้าพเจ้าว่า

"คุณป้า ถ้าเค่าไม่ไปไหน นั่งอยู่ที่นี้ทั้งคืนละก็ หนูเป็นนอนไม่หลับแน่ ไหนจะยุกกัด ไหนฝนจะตก ไหนจะหนาว จะทำอย่างไรดีคะป้า"

"เอางี้งี้มั้ เดี่ยวป้าจะเอามุ้งมาให้ เสื่อกับผ้าห่มของคนงานที่เค่าทิ้งเอาไว้มีมั้ ให้ไปนอนในโรง

ลังกะสีที่ยังไม่ได้รื้อนั่นก็ได้" ประมวลรับคำว่ามีของเหล่านั้นอยู่

ข้าพเจ้านำมุ้งและสายไฟไปต่อให้ เป็นอันว่า คินนั้นเธอนอนอยู่ตามที่คนงานหญิงชื่อประมวลจัดให้ ตอนดึกทั้งพายุทั้งฝนตกลงมาอย่างหนัก ถ้าเป็นที่นั่งเดิม เธอจะต้องเปียกโชกทั้งตัว เป็นจริงตามที่เด็กลูกจ้างข้างบ้านบอกไม่มีผิด สตรีนั้นไม่ยอมกลับไปทีใด คงนั่งอยู่ในบริเวณก่อสร้างนั้นทุกวัน ข้าพเจ้าจึงต้องรับหน้าที่อุปถัมภ์ เสื้อผ้า อาหาร ของใช้ เช่น ผงซักฟอก แชมพู สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน เพราะถ้าไม่มีเสื้อผ้าให้เปลี่ยนแล้ว เธอก็ยืนแก้ผ้าอาบน้ำอย่างสง่าผ่าเผย ไม่มีการอายใคร ๆ ถ้ามีผ้าจึงจะนุ่งอาบ ถ้าเสื้อผ้าที่ให้ไม่ใหม่ สีสันทันใจ เธอก็จะโยนทิ้ง

เมื่อตอนที่ข้าพเจ้ายังไม่ทันนำผ้าถุงไปให้เธอ ข้าพเจ้าไปพบเธอกำลังแก้ผ้าอาบน้ำ อยู่ข้างบ้านพักคนงาน เห็นท้องเธอโตผิดปกติ เวลาธรรมดาที่บ้วนน้ำลายทิ้งอยู่ตลอดเวลา ลักษณะเหมือนคนแพ้ท้อง แต่เมื่อถามดูเธอก็ตอบไม่รู้เรื่อง กลับตอบไปแต่เรื่องฝังใจอื่น ๆ ชอบพูดประโยคซ้ำ ๆ ว่า

"ป้า ได้คนมันเอาของของหนูไปหมด เงินมันก็เอาไปกระเป๋าสีฟ้ามันก็เอาไป แล้วยังพาหนูไปอยู่ที่มีผู้หญิงอยู่เยอะ ๆ หลาย ๆ คน พอดอนเย็น ๆ ก็แต่งตัวกันช่วยสวยทุกเย็น" บางทีก็ว่า "โกหร่ายเค้ารักหนูนะ เค่าบอกว่า จะซื้อสร้อยข้อมือให้หนูเส้นนี้ แล้วจะให้ตั้งค้หนูด้วย แล้วจะขับรถผ้าหนูไปส่งบ้าน" ประโยคหลังนี้พูดบ่อยมาก จนข้าพเจ้าต้องถามหาตัวคนชื่อโกหร่าย ได้ความรู้จากเด็กประมวลว่า

"โกหร่าย ก็นายผู้ชายเก่าเค้านั้นแหละคะป้า มันคงจะหลงรักเค่า ป้าไม่รู้จะไร ตอนนั้นมันคอยมองเค่าทุกวัน พอดอนเช้าก็ไปแอบอยู่ข้างรั้วบ้านเค่า คอยดูเวลาเค่าขับรถออกไปทำงาน ตอนเย็นก็ไปคอยนั่งเฝ้าอยู่ที่ถนนหน้าบ้าน พอเห็นรถเค่าเลี้ยวเข้ามา ก็วิ่งหนีจู่ไปคอยแอบดู ทำท่าดีใจดีใจ นี่ลงทุนเอาตะปูละเจอะอิฐบล็อกกำแพงบ้านเค่าเป็นรูหน้อยนึ่งเลยคะ เอาไว้นับแอบดูเวลาคุณผู้ชายเค่าอยู่ในบ้าน"

"โธ่ถึงเอ๊ย นี่มันคงจะหลงรักนายผู้ชายของมัน ตั้งแต่อยู่ด้วยกันแล้วซีเนี่ย ก็น่าน้อยหรือค นายเค่าเป็นคนหนุ่มรูปหล่อมาก ไม่แพ้พระเอกหนังจีนคนหนึ่งทีเดียว"

ข้าพเจ้าอุทาน "กลางคืนตอนเค่าเข้านอนในมุ้งนะป้า หนูย่องไปแอบฟังเค่าพูดเสียงอ่อนเสียงหวานอยู่คนเดียว ออกชื่อโกหร่ายของแก่นั้นแหละ ทำเหมือนเค่าคุยอยู่ด้วยกันตามลำพังสองคน เดี่ยวก็หัวเราะคิกคัก ๆ เดี่ยวก็ร้องไห้ตัดพ้อต่อว่า รำพันไปต่าง ๆ นานา ยายนี้มันบ้าผู้ชายเสียแล้วคะ พวกคนงานมาทำงาน ต้องพากันวิ่งหนีเกรี้ยวเลย เวลามันเดินไปหา" เด็กประมวลเล่าให้ข้าพเจ้าฟังถึงอาการบ้า

กรณีของผู้หญิงคนนี้ ทำให้ข้าพเจ้าใคร่ครวญคิดไปถึงคนบ้ารายต่าง ๆ ที่ได้พบหรือได้ยินได้ฟังจากคำบอกเล่า คนบ้าก็คือคนที่เสียสติ ไม่มีการควบคุมอารมณ์ได้เหมือนคนปกติ อะไรก็ตามที่เขาคิดขึ้นมาได้ขณะใด เขาก็จะทำตาม พูดตามทีคิด ไม่มีสติหักห้ามใจว่า ควรสำรวมระวังการแสดงออกอย่างไรบ้าง หญิงคนนี้ ก่อนบ้าคงจะต้องแอบรักใคร่หลงใหลใฝ่ฝันเจ้านายผู้ชายของตนเอง แต่ไม่ได้ความสำเร็จก็ผูกใจคิดอยู่ไม่เลิกรา จนเป็นมโนกรรมที่ทำเป็นอาจิน ไม่ยอมหักห้ามแก้ไขใจตนในยามสติยังไม่สูญเสียไป ตนเองย่อมรู้ว่า ไม่มีทางเป็นไปได้ จึงได้หันไปสนใจข้างทาสี จนพลาดพลั้งเสียถูกหลอกให้เสียตัว แล้วถูกทอดทิ้ง

พอเป็นคนบ้า แทนที่จะนึกถึงเรื่องที่เป็นสาเหตุให้ขาดสติ หรือเรื่องร้ายแรงอื่น ๆ เช่น นึกถึงข้างทาสี นึกถึงคนที่หลอกไปขายช่องไม้ไคร้ นึก เพราะไม่ใช่คนที่ตนรักมากที่สุด มานึกถึง "โกหร่าย" อยู่เป็นประจำ จนต้องพาตัวมานั่งเฝ้าดูอยู่ข้างบ้าน หรืออย่างร้ายที่เวลาปกติชอบเที่ยวบาร์เที่ยวคลับ หัวผู้หญิงโสเภณี

เป็นอาจิณกรรม พอถูกรถชน สมองกระทบกระเทือน จำอะไรอื่นไม่ได้

ก็พร่ำเพื่อแต่เรื่องสมสู่ทางเพศ ลูกสาวของข้าพเจ้าเป็นพยาบาล เล่าให้ฟังถึงคนไข้ประเภทนี้ว่า

"แม่คะ เค้าเพื่อแต่เรื่องลับตบ พยาบาลคนไหนเข้าไปใกล้เตียง ก็เที่ยวจะมีมือไขว่คว้าจะกอดบ้าง จับตัวบ้าง พวกหนูต้องคอยออกให้ห่างเตียงเข้าไว้ พูตก็มีแต่คำเรียกอวัยวะเพศ หนูภาวนาแทบเป็นแทบตาย ยิ่งไป บางครั้งก็ข่มความโกรธแทบไม่ไหว มันอยากจะชักเปรี้ยวสองเปรี้ยว เพื่อจะหายน่ะคะ"

"เดี๋ยวจะตายน่ะซีไม่ว่า อย่าเขียนะลูก นั่นเค้าคนป่วยนะเค้าทำได้ เราเป็นคนดี ไปทำยังงั้นได้ยังไง ก็แ่กว่าคนป่วยซี ให้ลูกเอามาคิดปลงดู เห็นมั๊ยคนเราตอนดี ๆ อยู่ปล่อยให้จิตคุนเคยกับเรื่องชนิดไร เรื่องพวกนั้น มันก็พึงใจอยู่ลึก ๆ ตลอดเวลานั้นแหละ พอไม่มีอะไรควบคุม มันแสดงออกมาหมดเลย เราอย่าได้เียงอย่างคนพวกนี้เลย ลูกเราหาแต่เรื่องดี ๆ ให้จิตคิดดีกว่า เวลาเป็นอะไร จิตจะได้คิดแต่เรื่องดี ๆ จะพูตจะทำอะไร ก็ล้วนแต่เรื่องดี ๆ"

หนูจำอาจารย์...ได้มั๊ย แกชอบทำบุญเลี้ยงพระ ก็ชอบทำเอง พอเป็นโรคเกี่ยวกับสมอง เส้นโลหิตฝอยแตก แกพูตแต่เรื่องเลี้ยงพระ เรื่องชื่อของทำอาหารถวายพระ ใครฟังแล้วก็เห็นเป็นเรื่องน่ารัก แม่ไปเยี่ยมแม่ยังคุยกับแก เป็นเรื่องสนุกไปเลย ทำกับข้าวด้วยปากกันเป็นชั่งโมง คนป่วยก็อดดีใจยิ้มแย้มแจ่มใส คุยอย่างมีความสุขจนหลับ" พอถึงรายนี้ลูกสาวข้าพเจ้าเรียกว่า คุณบ๊อง ลูกพูตว่า

"หนูไม่ชอบคุณบ๊องของแม่เลยคะ เค้ามาทำให้แม่เหนื่อยต้องเป็นภาระหาอาหารให้กินวันละ ๓ เวลา หนูชื่ออะไรมาให้แม่ หนูก็อยากให้แม่ของหนูกินให้อิ่มๆ"

ไม่ใช่ต้องมาเห็นแม่แบ่งให้คนบ้ากินยังงี้ ของบางอย่างหนูสู้ไม่ยอมกิน แต่ซื้อมาให้แม่กิน พอหนูเห็นแม่เอาไปให้เค้า ใจหนูไม่ได้บุญเลย หนูเสียตายน่ะคะ ตัวหนูยังอด แล้วทำไมคนบ้าได้กินจนอ้ม หนูรู้จะคะว่า คิดยังงี้ไม่ถูก แต่ก็อดคิดไม่ได้สักทีคะ"

ข้าพเจ้าฟังลูกพูตแล้วก็ต้องปลงใจว่า ..เจ้าบ๊องเอ๊ย บาปกรรมเรื่องผิดศีลข้อ ๓ เจ้าก็ทำไว้มาก ชาตินี้จึงต้องมาถูกลอกลวงทอดทิ้ง ถูกลูกชายช่อง เจ้ายังทำบุญเรื่องการบริจาคทานไว้น้อยเสียอีก ใคร ๆ ก็ไม่ยอมเลี้ยงเจ้าเลย แม่แต่ข้าจะเต็มใจเลี้ยงเจ้า กรรมของเจ้ายังไปบันดาลใจให้ลูกสาวข้า รังเกียจเจ้าถึงขนาดนั้นอีก ก็ลูกข้ามัน ไตไหนแต่ไร ก็เป็นคนมีเมตตาหนัก เอื้อเฟื้อ เพื่อแม่ มีน้ำใจต่อคนยากไร้ เจ็บป่วยนี้มาคิดตรงเกียจเจ้าลง เจ้านี้มีกรรมหนักแท้ทีเดียว

อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็พูตให้สงสารสมเพชเวทนาเจ้าบ๊องจนได้ ประโยคที่ทำให้แกใจอ่อนก็คือ "ลูกเอ๊ย เจ้าบ๊องนี่มันปีเดียวกับหนู อายุเท่ากันเลย แม่เห็นมันเข้าก็นึกถึงหนูนั่นแหละว่า ถ้าชีวิตของหนูเป็นอย่างมัน แม่คงต้องตายแน่ ๆ แม่คงทนไม่ไหว แต่โชคดีที่ลูกมีบุญมาก บุญคุ้มครอง รักษาชีวิตลูกให้มีแต่ความสุขความเจริญ ไม่ตายทั้งเป็นอย่างงี้ แม่อุปถัมภ์เจ้บ๊องมัน ก็พร่ำอธิษฐานให้บุญที่แม่ทำครั้งนี้ ช่วยปกป้องคุ้มครองลูกของแม่ ให้ร่มเย็นเป็นสุข ไม่พบวิบัติอันตรายใดๆอย่างเจ้าบ๊อง"

ถึงแม่จะหมดปัญหาเรื่องลูกรังเกียจไปแล้ว แต่เจ้าบ๊องก็ต้องอ้อมบ้างอดบ้างไปตามเรื่อง วันใดข้าพเจ้าออกจากบ้าน ไปบรรยายธรรมและสอนธรรมปฏิบัติ กลับมาเช้า เจ้าบ๊องก็ต้องกินอาหารกลางวันเอาถึงบ่าย ๒- ๓ โมง บางที่ต้องรวบเป็นมือเดียวกับตอนเย็นไปเสียเลย อยู่มาได้ ๒-๓ เดือน เด็กประมวลงก็ปรารถ

กับข้าพเจ้าว่า อีกไม่ช้าผู้รับเหมาจะต้องรื้อโรงสังกะสีที่พักคนงานออก เจ้าบ้องจะต้องไปอยู่ที่ไหน ท้องก็เริ่มโตจนเห็นได้ชัด ข้าพเจ้าจึงไปปรึกษานักสังคมสงเคราะห์ ที่กรมประชาสงเคราะห์ และไปที่สภาสตรีแห่งชาติ ซึ่งมีสถานรับเลี้ยงดูหญิงมีปัญญา ซึ่งทั้งสองแห่งก็เต็มใจรับให้อยู่

ครั้น พอผู้คุ้นเคยกับข้าพเจ้าคนหนึ่งเอื้อเพื่อเช่าแท็กซี่มารับตัว คุณบ้องก็ไม่ยอมไป เคียงกับข้าพเจ้าว่า

"หนูไม่ไป บ้าจะเอาหนูไปขายช่องโช่มัย หนูไม่ไปหรอก" เมื่อเธอไม่ยอมไป ก็ไม่มีใครกล้าบังคับ พอตีโกหรัย นายจ้างเก่าของเธอกลับจากทำงานขับรถมาถึงบ้าน ข้าพเจ้าจึงไปขอร้องให้เขาช่วยพูด เจ้าบ้องมีความสุขจนเห็นได้ชัด เมื่อชายคนนั้นพูดด้วย บ้องไม่ยอมเลิกพูดคุย ทำจริตกิริยาเอียงอาย จนกระทั่งใคร ๆ ก็ดูออก โดยเฉพาะนายผู้หญิงซึ่งเป็นภรรยา ถึงกับถึงกับแสดงอาการกระแง้ากระงอดใส่สามี ส่วนฝ่ายชายไม่มีที่ท่าสนใจพิศปกติใด ๆ

ถึงจะเต็มใจพูดคุยอย่างดีใจแค่ไหน บ้องก็ไม่ต้องลงยอมไปอยู่สถานที่รับเลี้ยงเหล่านั้น โกหรัยก็หมดปัญญา จากวันนั้น บ้องก็ฟุ้งซ่านเพิ่มขึ้น

เจ้าบ้องออกไปยืนตำทนายผู้หญิงคนเก่าของตน หาวาแย่งแฟนตนไปบ้าง ลูกที่เลี้ยงกันอยู่นั้น ก็เป็นลูกของตนที่ถูกขโมยเอา ไปพอคคนส่งหนังสือพิมพ์เอาหนังสือพิมพ์รายวันมาส่ง เจ้าบ้องก็ไปหยิบเอามาไว้ที่ตน พอลูกจ้างเขาจะมาขอคืน บ้องก็อาละวาดไล่ทำร้าย เด็กคนนั้นวิ่งมาฟ้องข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าเอาข้าวไปให้กินตามปกติจึงถามว่า

"หนู ไปเอาหนังสือพิมพ์ของเค้ามาทำไม"

บ้องก็ตอบข้าพเจ้าว่า "หนูอยากให้เขาโกหรัยเค้ามาขอจากหนูคืนเอง"

ตอบแล้วก็ทำอาการยิ้มน้อยยิ้มใหญ่หลงไหลเคลิบเคลิ้ม ข้าพเจ้าต้องปลงสังเวช

"เออ..หลงรักรูปหล่อของเค้าจนบ้าก็ยังไม่หายรัก"

เมื่อแย่งหนังสือพิมพ์มา ไม่ว่าจะกี่ฉบับก็ตาม ฝ่ายชายก็ไม่มาขอคืน บ้องก็ใช้วิธีกดกริ่งหน้าบ้านตอนดึก ๆ ทำให้ไม่เป็นอันหลับอันนอน ลูกเล็ก ๆ ของโกหรัยก็พวตั้นร้องจ้าไปด้วย ท้ายที่สุด โกหรัยก็เป็นคนไปแจ้งความ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ มาพาตัวไปหลายคราว พาสอบสวนแล้ว ไม่มีโทษร้ายแรง ทางโรงพักก็ปล่อยตัวออกมาอีก บ้องก็ไม่เลิกบกวอน ยังพูดขู่จะทำร้ายนายผู้หญิง ซึ่งนอกจากเธอจะเป็นชาวต่างชาติแล้ว ยังตัวเล็กและอายุน้อยกว่า นายผู้หญิงวิ่งมาขอร้องข้าพเจ้าให้ช่วยเธอ ข้าพเจ้าจึงพูดไม่ตายกับบ้องว่า ถ้าไม่ยอมไปอยู่สถานที่ราชการที่ทำให้ ข้าพเจ้าก็จะไม่สนใจหาอาหารหรืออะไรให้กินแล้ว

"หนูดีใจเลยนะ บ้าจะให้ไปอยู่ที่สบายๆก็ไม่ไป บ้าเบื่อหนู บ้าขอเลิกเลี้ยงหนูแล้วละ" ข้าพเจ้าแก้งพูดให้บ้องเห็นว่า ตนเองหมดที่พึ่ง จะได้ยอมไปกับข้าพเจ้า

แต่ข้าพเจ้าคะเนใจของคนบ้าผิดปกติ บ้องหนีไปในวันนั้นเอง จะไปไหนไม่มีใครทราบ ข้าพเจ้าเสียใจเล็กน้อยที่เขาไม่เห็นความหวังดีของข้าพเจ้า แล้วก็ปลงใจเป็นปกติ อีกสองวันต่อมา ลูกจ้างของบ้านอีกหลังหนึ่งก็มาบอกว่า เห็นบ้องนั่งตากแดดตากฝนอยู่ข้างถนน ห่างจากหมู่บ้านของเรา ๓๐๐ - ๔๐๐ เมตร

เย็นนั้น ฝนตั้งเค้ามาดำทะมึน ข้าพเจ้าต้องถือร่มออกตามหา บ็องแสดงกิริยาอัน กระพืดกระพืดไล่ ข้าพเจ้าอย่างมาก ข้าพเจ้าต้องพูดชี้แจงด้วยถ้อยคำอ่อนหวานต่างๆ

"ป่าได้รังเกียจหนูนะลูก ป้าพ้อมีข้าวเลี้ยงหนูได้ วันนั้นป่าแก้งพูดจะ หนูจะได้ไปกับป่า แต่ถ้าลูก ไม่เต็มใจไปอยู่สถานที่ราชการอย่างนั้น ก็อยู่ที่เดิมนี้ไปก็แล้วกัน ป้าก็เลี้ยงหนูเหมือนเก่า มานั่งตากแดด ตากฝนให้ยุงกัดอยู่อย่างนี้ได้ยังไง อยู่ที่โรงสังกะสีอย่างเดิมเถอะลูก"

ข้าพเจ้ากล่าวอ้อนวอน พร้อมทั้งชี้ให้บ็องดูเม็ดฝุ่นที่ขึ้นเต็มแขนขาของเขา ที่ยุงกัดเอาไว้ตลอดสองคืน ที่หนีออกมา ในที่สุดผู้คนที่มาเยี่ยมดูข้าพเจ้าพูดกับคนบ้า ต่างคนพอเข้าใจเรื่อง ต่างก็พากันช่วยอ้อนวอน ข้าพเจ้าเห็นบ็องใจอ่อนลงบ้าง จึงพูดว่า

"ป่ากลับไปก่อนนะ เตี้ยวหนูกลับไปอยู่ที่เก่านะลูก ป้าจะตัดข้าวไปวางไว้ให้กิน นี้อดมาตั้งสองวัน แล้ว คงหิวแย่ " ข้าพเจ้าพูดตัดบท เพราะรู้ว่าเป็นคนบ้าที่มีทิวฐิ ต้องให้เขากลับไปเอง ยังไงก็ไม่ยอมตาม กลับโดยดี

เดินกลับมา ข้าพเจ้าก็คิดตลอดทาง เรานี้พูดกะคนบ้าดีกว่าพูดกับลูกชะอีก กะลูกยังไม่เคยงอน กันขนาดนี้เลย แต่จะให้ดูตายก็ทำไม่ได้อีกเหมือนกัน ก็พยายามช่วยเหลือเท่าที่ทำได้ก็แล้วกัน

บ็องกลับมาอยู่ที่เดิมต่อมาอีกระยะหนึ่ง แล้วก็มีการกำเริบอย่างเก่า พร้าเพื่อถึงโกหรัย ตอนกลาง วันถึงกับไปยืนด่าเอ็ดอึงอยู่ที่หน้าบ้านแทบตลอดทั้งวัน ทำให้ภรรยาของโกหรัยไม่กล้าออกนอกบ้าน ทั้ง นายทั้งคนไข้ไม่ได้ออก ไปจับจ่ายซื้อหากับข้าวกับปลา นั่งกลัวแต่คนบ้าอยู่ในบ้าน ท้ายที่สุด ก็ต้องมีการแจ้ง ความให้ตำรวจมาจับตัวกันอีก บ็องหนีขึ้นไปแอบอยู่ในส้วมชั้นบนของบ้านหลังใหม่ ตำรวจมาครั้งแรกหาไม่ พบจึงกลับไป ตอนเย็นบ็องคงจะหิวจึงเดินออกมาให้ข้าพเจ้าเห็น ข้าพเจ้านำอาหารไปให้เหมือนเช่นเคย บ็อง อ้อนวอนข้าพเจ้าว่า "ป้าอย่าบอกใครนะว่าหนูอยู่ในส้วมนั้น"

ข้าพเจ้าไม่รับคำเธอ เพราะคราวนี้ตำรวจจะพาเธอไปโรงพยาบาลรักษาให้หายจากวิกลจริต จึงจำเป็นต้องบอกภรรยาของโกหรัยว่า อยู่ที่ไหน ที่สุดตำรวจมาพาไปส่งโรงพยาบาลบ้านสมเด็จ หายไปประมาณ ๒ เดือนเศษก็ถูกปล่อยตัวมาตามเดิม คราวนี้เรียบร้อยไม่อาละวาด แต่ยังคงมีหน้าที่แอบดู "โกหรัย" เหมือน เช่นเดิม

ข้าพเจ้าเลี้ยงบ็องต่อมาอีกหลายเดือน กระทั่งข้าพเจ้าล้มป่วย ด้วยโรคน้ำท่วมปอด จะเดินทางไปพัก รักษาตัวที่ต่างจังหวัด จึงได้ฝากเงินให้ลูกจ้างข้างบ้านไว้จ่ายเป็นค่าอาหารของบ็องทุก ๆ วัน

จากกันไปหนึ่งเดือน เมื่อกลับมา เด็กที่รับฝากเงินข้าพเจ้าไว้แล้วว่า "พอคุณป้าไปได้ราวสิบกว่าวัน บ้านใหม่ที่สร้างเสร็จแล้วนี้ เค้าก็เอาประตูรั้วมาติด วันหนึ่งบ็องออกเดินเล่นตอนเย็น คนงานเค้าปิดประตู รั้วก่อนกลับ ตกค่ำราวสองทุ่มบ็องกลับมา เข้าไปอยู่ในโรงสังกะสีของตัวเองไม่ได้ ก็เลยเดินออกไป ตั้งแต่นั้น ก็ไม่กลับมาอีกเลย ก่อนไปเค้ามานพุดลาหนู หนูยังให้สตาจค์เค้าไปด้วยร้อยกว่าบาท"

"ดูเค้าพูดรู้เรื่องแล้วยัง ตอนก่อนจากหนูไป เหมือนคนปกติแล้วนะคะ เพียงแต่บอกว่า ไม่อยาก ทำงานอะไร ๆ อยากรออยู่เฉย ๆ"

"เราคงหมดหนี่เวรกะเค้าแล้วนะ ทำให้ได้เลิกเลี้ยงชะที" ข้าพเจ้าตอบอย่างรู้สึกโล่งอก ถ้าสตรีผู้นั้น

ยังอยู่ คราวนี้ข้าพเจ้าคงลำบากมาก เพราะข้าพเจ้ายังไม่หายป่วยสนิท จะรับภาระดูแลตนเอง ก็แทบไม่ไหว จะดูแลเธอต่อไปได้อีกอย่างไร

เล่าเรื่องนี้เป็นตัวอย่างแก่ลูกหลานผู้หญิงทั้งหลายว่า ไม่ควรปล่อยใจให้หลงใหลในรูปร่างหน้าตาของผู้ชายง่าย ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรักเขาข้างเดียว หรือรักกันทั้งสองข้างก็ตาม ล้วนแต่สามารถทำพิษภัยให้แก่ชีวิตได้ทั้งสิ้น ทำให้เสียอนาคตลงทั้งหมด เกิดมาเสียชาติเกิดไปเปล่าๆ

รูป คือสิ่งที่เห็นด้วยตา รูปที่ดึงดูดใจทำให้หลงใหลได้ง่าย อาจเป็นคนด้วยกันก็เรียกว่า รูป อาจเป็นทรัพย์สินสมบัติวัตถุสิ่งของ ก็เรียกว่า รูป เช่น เงินทอง เครื่องประดับตกแต่ง จะแต่งตัว หรือแต่งสถานที่อยู่อาศัย ล้วนแต่เป็นการหลงใหลรูปทั้งสิ้น คนบางคนยอมทุ่มเงินซื้อของเก๋ ๆ เช่น ภาพวาดโบราณ เครื่องลายคราม เทวรูปเก๋ๆ สิ่งประดิษฐ์งาม ๆ นี่ก็เป็นอาการของการติด "รูป"ทั้งสิ้น

รูปที่น่ากำหนดรักใคร่พอใจ ย่อมใจให้หลงใหล หลงรักเมื่อรักหลงแล้วก็อยากได้ เมื่ออยากได้ก็แสวงหา เมื่อแสวงหา ก็มีการแย่งชิง แย่งชิงไม่ได้ก็มีการเศร้าโศกเสียใจ แย่งมาได้โดยชอบธรรมเช่นการซื้อ การขอ ก็ยังต้องเป็นทุกข์ด้วยการดูแลรักษา ต้องยอมเป็นทาสในสิ่งที่ตนเองหลงรัก

แมลงทูนกระทั่งยอมเป็นทาสปฏิบัติปรนเปรอบำรุงบำเรอทุกอย่างแล้ว ก็ใช้ว่าจะหนีความพลัดพรากจากกันในวันหนึ่งจนได้ ไม่จากกันทั้งเป็น ก็ต้องตายจากกัน ไม่เขาตายจากก่อน เราก็เป็นฝ่ายตายจากไปก่อน รูปต่าง ๆ ในโลกนี้ จึงไม่ใช่สิ่งยั่งยืน

ดูเถิด ชีวิตผู้คนในโลก ใครที่ขาดปัญญาที่จะต้องติดอยู่ในรูปรักใคร่พอใจในรูปซึ่งกันและกัน ไม่ได้ตั้งปรารถนา ก็เป็นทุกข์ถึงตายถึงบ้า ที่สมปรารถนาก็ต้องยอมเป็นบ่าว เป็นทาส ยอมทำมาหากินด้วยความเหน็ดเหนื่อยแสนสาหัส เพื่อบำรุงบำเรอสิ่งที่ตนรัก บางทีหมดเวลาไปทั้งชีวิต เพื่อความเป็นทาสอย่างเดียว ไม่ได้มีปัญญาคิดสร้างบารมีใด ๆ ติดตัวไปเลยสักนิดเดียว

เรื่องของคนรวย

ชีวิตสมัยเมื่อ ๒๐ ปีก่อนของข้าพเจ้า ได้พบผู้คนหลายชั้นหลายระดับ ทั้งที่ยากจนแสนเข็ญ วันหนึ่ง ๆ ไม่รู้จะหาอาหารจากที่ไหนมากิน แต่บางคนก็ร่ำรวยพร้อมด้วยรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส อันสมบูรณ์ ล้นเหลือ ดังจะเล่าให้ท่านฟังเป็นตัวอย่างสัก ๒ - ๓ ราย

รายที่หนึ่ง

ข้าพเจ้ารู้จักคุณ ช. เนื่องจากเป็นกรรมการร่วมกันในมูลนิธิแห่งหนึ่ง เมื่อทำงานคุ้นเคยกันเป็นปีเข้า วันหนึ่ง ท่านก็ชวนกรรมการในมูลินั้น รวมทั้งข้าพเจ้าด้วย ไปประชุมที่บ้านของท่าน ท่านพูดว่า

"ความจริงผมไม่อยากจะให้ใครเห็นบ้านของผมเลย เพราะเป็นอันตราย ต่อตัวและครอบครัวของผมเอง มาก ใครไม่เข้าใจจะกล่าวหาว่า ผมทำเทียมเจ้า แต่คุณ ๆ ทุกคนเป็นคนดี ผมคุ้นเคยเป็นปีแล้ว รู้สึกไว้วางใจ ผมขอเชิญไปที่บ้าน ถ้าวายายที่ประชุมสักครั้ง คงไม่เป็นไรนะครับ"

สมัยนั้นเป็นเวลาราว ๆ ปี ๒๕๑๕ นักศึกษาสถาบันต่าง ๆ กำลังร่วมกัน รังเกียจคนร่ำรวย ถือเป็นเศรษฐกิจทุนขูดรีด ทางฝ่ายปกครองบ้านเมือง ก็เพิ่งเล็งผู้มีฐานะดีมาก ๆ ว่า จะมีอาชีพไม่สุจริตอยู่เบื้องหลัง เช่น ค่าของของหนีภาษี ค่ายาเสพติด ค่าอาวุธเถื่อน

ท่านผู้นี้เป็นเจ้าของบริษัทใหญ่เกี่ยวกับการค้าขายรถยนต์ของประเทศทางยุโรป และเป็นตัวแทนขายเครื่องจักรสำคัญ ๆ ของต่างประเทศ มีคนงานในบริษัททั้งหมดไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ คน สถานที่ทำงานเป็นตึกใหญ่มาก กินเนื้อที่ประมาณไม่น้อยกว่า ๒ ไร่ครึ่ง ตึกสูง ๖ ชั้น ชั้น ๑-๕ เป็นที่ทำงาน ท่านและครอบครัวอาศัยอยู่บนตึกชั้นที่ ๖ การเข้าบ้านท่านไม่ใช่ทำกันง่าย ๆ มียามตั้งแต่หน้าประตู และทุกชั้นของลิฟท์ ไม่มีบัตรอนุญาตไม่มีสิทธิ์เข้าไป

เมื่อขึ้นไปถึงชั้นสุดท้ายที่เรียกว่า บ้าน ข้าพเจ้าก็ถึงกับยั้งง เป็นอย่างที่ว่าเจ้าของบ้านพูดจริง ๆ ว่า ใครไม่เข้าใจจะต้องหาว่า ท่านทำเทียมเจ้า เพราะที่นั่นดูจะงามไม่แพ้วังหลายแห่งที่ข้าพเจ้าเคยพบมา

ในเนื้อที่ประมาณ ๒ ไร่ นั้น ซีกตะวันออกเป็นตัวบ้าน ส่วนซีกตะวันตกเป็นสระว่ายน้ำ โรงยิมเนเซียม (เล่นกีฬาชนิดต่าง ๆ ในร่ม) สนามเบ็ดเตล็ด สนามบาสเกตบอลเล็ก ๆ มีสวนดอกไม้ปลูกไว้อย่างงดงามมากจริง ๆ จัดไว้พอเหมาะเจาะ

ด้านที่เป็นตัวบ้าน เมื่อเข้าพ้นบริเวณประตู เหมือนเข้าไปในสวนสวรรค์ มีทั้งพุทราและน้ำตกปลอม ที่เรียกว่า น้ำตกปลอม เพราะเป็นภาพน้ำตกขนาดใหญ่ แต่เมื่อเจ้าของกดสวิทช์เปิดไฟไฟฟ้าทำงาน น้ำตกในภาพกลับเคลื่อนไหวได้ เหมือนเป็นน้ำตกธรรมชาติกำลังไหลอยู่ เพียงแต่ไม่ใช่กระแสแท้จริงเท่านั้น

ข้าพเจ้ากับเพื่อนคนหนึ่งไปด้วยกันจับมือกัน อุทานด้วยความตื่นเต้น ขณะเดินชมห้องต่าง ๆ เพราะการตกแต่งและทรัพย์สินของ ที่นำมาตกแต่งห้องต่าง ๆ ประมาณค่าไม่ได้ มีห้องที่เราเรียกกันว่า เป็นห้องพระเจ้าแผ่นดินจีน เพราะมีทรัพย์สินสมบัติจากชนชั้นสูงชาวจีน จัดไว้เต็มไปหมด ทั้งห้องมีชุดรับแขกที่ทำด้วยมุกหยกและทอง แต่ละชิ้นล้ำค่าทั้งสิ้น ที่ข้าพเจ้ายืนมองค่อนข้างนาน คงจะเป็นนกตัวใหญ่เกาะสลัก

ด้วยหยก รวมทั้งเทพธิดาจีนองค์หนึ่งสูงเกือบเท่าตัวคนจริง ๆ เจ้าของบอกว่า ชื่อของซินนั้น มาในราคา ๒๕ ล้านบาทสมัยเมื่อสิบปีก่อนเวลานั้น

ห้องที่ทำให้ตกตลึงอีกครั้ง คือห้องพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศส จัดด้วยเครื่องแต่งห้องของประเทศนั้น สวยงามวิจิตรพิสดาร มีหน้ามุขยื่นออกมา ราวกับเรายืนอยู่ในพระราชวังจริง ๆ ห้องรับแขก ห้องนั่งเล่น ห้องนอน ล้วนมีอย่างละหลายแบบขนาดต้อนรับคน ๒-๔ คน ต้อนรับ ๑๐-๒๐ คน และที่เป็นห้องโถงใหญ่จุดคนได้เป็นร้อย แต่ละห้องโถงอ่า สวยงามไม่มีที่ติ บริษัทตกแต่งที่มีชื่อเสียงที่สุดจากประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ เป็นผู้ดำเนินการ ค่าตกแต่งหลายสิบล้านบาทในสมัยนั้น

ห้องสำคัญอื่น ๆ มีห้องพระ มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่น้อย จัดไว้เป็นระเบียบสวยงาม มีจำนวนมาก กว่าพระพุทธรูปในโบสถ์ของวัดหลายวัด ต่อไปเป็นห้องบูชาบรรพบุรุษ มีเครื่องบูชาอันประณีต มีภาพถ่ายขนาดใหญ่ของบิดามารดาเจ้าของบ้าน

ห้องอื่น ๆ ที่เหลือก็งดงามไม่มีที่ติไปเสียทั้งหมด ห้องสมุด ห้องดนตรี ห้องอาหาร ห้องครัว สำหรับของบรรดาลูกชายลูกหญิงซึ่งดูเหมือนจะมีเพียง ๓ คนก็จัดอย่างหรูหรายิ่งนัก

มีห้องที่สะดุดใจอีกห้องหนึ่งว่า เป็นร้านจริง ๆ ลูกค้าที่ไหนจะขึ้นไปทำผมแต่งหน้าที่นี่ เมื่อสอบถามดูปรากฏว่า เป็นสถานที่ทำให้เฉพาะภรรยาและลูกสาวเจ้าของบ้านเท่านั้น จ้างช่างเสริมสวยทำงานประจำตัวไว้เฉพาะทีเดียว

ท่านอาจจะไม่เชื่อ เมื่อข้าพเจ้าไปดูที่พักของบรรดาลูกจ้างทั้ง ๑๗ คนซึ่งมีหน้าที่ทำงานเฉพาะบริเวณบ้านชั้น ๖ แห่งนั้น ที่อยู่ของพวกเขาดีกว่าบ้านชาวชาวบ้านทั่ว ๆ ไปอย่างเทียบกันไม่ได้

การได้พบเห็นบ้านเศรษฐีดังกล่าวแล้วนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า นั่นเป็นดั่งแดนสวรรค์ในเมืองมนุษย์ เจ้าของบ้านหน้าตามีส่างภูมิฐาน เป็นดั่งเทพบุตรในวิมานนั้น ยิ่งเมื่อเขาแนะนำให้พวกข้าพเจ้ารู้จักภรรยา เราก็ต้องอุทานในใจพร้อมกันว่า เธอเป็นเทพธิดาประจำวิมานจริง ๆ ถึงจะเป็นสาวใหญ่ แต่ก็สวยสมวัย จนทำให้เราเข้าใจผิดว่า ท่านเจ้าของบ้านได้เธอมาเป็นภรรยา เพราะความร่ำรวยกระมัง แต่เมื่อฟังท่านเล่าประวัติชีวิตแล้ว จึงทราบว่ ทั้งคู่พบกันตั้งแต่วัยรุ่น ฝ่ายชายอายุ ๒๐ ปีฝ่ายหญิง ๑๗ ปี ในงานสมรสของญาติผู้หนึ่ง เวลานั้นยังมีฐานะยากจน เป็นเพียงเสมียนของบริษัทแห่งหนึ่งเท่านั้น

อย่างไรก็ดี การได้เห็นความเป็นอยู่ของเศรษฐีผู้นี้ ทำให้ข้าพเจ้าได้ความคิดหลายประการ สิ่งแรกที่ข้าพเจ้าคิดได้คือ รู้สึกกลัวทรัพย์สินสมบัติที่เห็นเหล่านั้นเป็นกำลัง

"ถ้าเรามีทรัพย์อย่างนี้ เราจะดูแลอย่างไร ต้องป้องกันรักษาต้องหวงแหน มีไว้เพียงเพื่อใช้มองตามลำพัง จะอวดใคร ๆ ก็เกรงคนไม่หวังดีเกรงคนร้ายในรูปแบบต่าง ๆ

ชีวิตของเรานึกอยากจะไปที่ไหน เมื่อมีกำลังกายกำลังทรัพย์ ก็สามารถไปที่นั่นได้ ถ้าเป็นเศรษฐีอย่างนี้ น่ากลัวถูกจี้ปล้น ถูกจับเรียกค่าไถ่ ต้องกลัวคนร้ายกันทั้งบ้านตลอดเวลา ไม่สามารถไปดูทีวีทัศน์จริง ๆ ที่ไหนได้สะดวก ใช้เพียงภาพถ่ายบ้าง รูปวาดบ้าง มาดูแทนไปเท่านั้น จะได้ความสดชื่น ความอึดใจ เหมือนได้สัมผัสของจริงอย่างไรกัน"

เห็นความเป็นอยู่ของเศรษฐีผู้นี้แล้ว ทำให้นึกถึงการสร้างบารมีของคนเรา หลักสำคัญข้อต้นอย่างน้อย ต้องทำให้ครบคือ ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา

ให้ทาน มีอาณิสย์ทำให้เกิดภพโตชาติโต เป็นผู้มัทธทรัพย์สมบัติมั่งคั่งล้มเหลือ

รักษาศีล ทำให้เป็นคนบริบูรณ์ด้วยรูปสมบัติ รูปร่างหน้าตาผิพรรณสวยงาม

เจริญภาวนา ทำให้เกิดแล้วเป็นผู้มีปัญญา รู้สิ่งใดตามความเป็นจริง อะไรควรทำ อะไรควรเว้น เพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์มากที่สุด

เศรษฐีและภรรยาที่ข้าพเจ้าเล่าถึงอยู่ คงจะทำทานและรักษาศีลมาเป็นอย่างดี จึงได้ร่ำรวยด้วยทรัพย์สมบัตินับพัน ๆ ล้าน แต่ถ้าจะให้ดียิ่งกว่านี้ควรเจริญปัญญาด้วย ไม่ว่าจะเป็นสุดตมยปัญญา จินตมยปัญญา จะได้ระลึกถึงความเป็นจริงได้ว่าสมบัตินับด้วยพัน ๆ ล้านนั้น ไข่บำรุงบำเรอตัวเองและผู้คนในครอบครัวให้บริบูรณ์เต็มทีเพียงใด ร่างกายตนและคนเหล่านั้น ก็ไม่หลุดพ้นจากความแก่ ความเจ็บไข้ และความตายในที่สุด เหมือนตั้งหน้าหาทรัพย์เลี้ยงสิ่งเนรคุณทรยศคดโกง ได้ประโยชน์บ้างก็เล็กน้อยเต็มที ใช้ได้เพียงแค่อพยพผู้คนให้อยู่ในสบายในชาติปัจจุบัน ไม่ได้สิ่งใดติดตัวไปในปรภพด้วยเลย

แต่ถ้าเราใช้ทรัพย์เหล่านี้ไปทำประโยชน์ให้พระพุทธศาสนาสาธารณชน ให้ผู้มีโอกาสสร้างสมปัญญา เพื่อละกิเลสให้สิ้นไป ย่อมจะเป็นประโยชน์ติดต่อไปข้ามภพข้ามชาติ ได้บุญกุศลมหาศาล ประมาณจำนวนไม่ได้เลย

รายที่สอง

รายนี้สามีเป็นทนายความที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของเมืองไทยภรรยาเป็นแม่บ้าน ครอบครัวสมบูรณ์พูนสุขมาก ที่ข้าพเจ้าจำได้ไม่เคยลืมเลย เป็นเรื่องเกี่ยวกับลูกชายวัย ๗ - ๘ ขวบเพียงคนเดียวของเธอ

ครั้งหนึ่ง สตรีท่านนี้ ได้เป็นกรรมการร่วมกันจัดงานช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนในโรงเรียนที่ ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าสถานศึกษา ในการประชุมครั้งแรก เราประชุมกันที่โรงแรมใหญ่แห่งหนึ่ง เธอพาลูกชายของเธอมาด้วย เพราะเป็นเวลาปิดภาคเรียน

ครั้งนั้น ที่ประชุมให้ข้าพเจ้าชี้แจงความขาดแคลนของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เมื่อข้าพเจ้าบรรยายโดยละเอียดว่า ขาดแคลนเครื่องเขียนแบบเรียน เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย รองเท้า กระเป๋าหนังสือ ฯลฯ เด็กชายคนนั้นนั่งฟังเงียบ ๆ อย่างเข้าใจ

แต่เมื่อเข้าชี้แจงความขาดแคลนเรื่องอาหาร โดยบอกที่ประชุมว่า นักเรียนหนังสือกันทั้งหัว ๆ จนถึงเวลากลางวัน จึงจะได้กินอาหารที่ได้รับทุนจากโรงเรียน

ลูกชายของเธอก็ถามมารดาว่า "แม่ครับ หัวนี้เป็นยังไงครับ ทำไมนักเรียนของอาจารย์คนนี้ต้องหัวด้วยครับ"

ทุกคนในที่ประชุมเวลานั้น มองหน้าซึ่งกันและกันอย่างนึกไม่ถึง แต่ไม่มีใครตอบคำถามลูกเศรษฐีผู้นั้น

ในที่สุดมารดาของเด็กจึงบอกกับทุกคนว่า

"ดิฉันเลี้ยงลูกมาตั้งแต่เกิด ไม่เคยปล่อยให้แกหิวเลย มีแต่ขอให้กินโน้นกินนี่อยู่เรื่อย แกเลยไม่รู้จักความหิวนะค่ะ" อธิบายเสร็จแล้วก็หันไปพูดกับลูกชาย

"วันนี้ลูกจะรู้จักความหิวแล้ว แม่ไม่ตอบนะคะว่ามันหิวเป็นยังไง แต่แม่จะให้หนูรู้จักความหิวด้วยตนเองเลยคะ"

ต่อจากนั้น เมื่อพนักงานนำเครื่องดื่มและอาหารว่างสิ่งใดมาเสิร์ฟให้คณะกรรมการรับประทาน ผู้เป็นแม่จะบอกให้เว้นลูกของเธอ ไม่ให้รับประทานสิ่งใดทั้งสิ้นแม้แต่ น้ำเปล่า เมื่อลูกชายมองหน้า ผู้เป็นแม่ก็พูดว่า "ลูกอยากรู้จักว่าความหิวเป็นยังไงใช่ไหมคะ แม่ก็จะให้ลูกรู้จักวันนี้แหละคะ"

เวลาผ่านไป ๒-๓ ชั่วโมง ใกล้ถึงเวลารับประทานอาหารกลางวัน ลูกชายก็บอกแม่ว่า "ท้องผมเป็นอะไรไม่รู้ มันไม่สบาย ในคอก็ไม่สบาย แล้วผมก็นึกอยากรับประทานอาหารจังเลยครับ มันเป็นอะไรครับแม่"

นั่นแหละ ๆ คำเรียก "ความหิว" ใจละลูก มันไม่สบายอย่างนั้น หนูรู้จักแล้วใช่ไหม นี่ลูกเป็นโรคหิวแค่เพียงเล็กน้อย แต่นักเรียนยากจนเป็นโรคนี้อันตรายทุกวัน วันละบ่อย ๆ ค่ะ

"รู้จักแล้วครับ ผมว่าถ้าผมได้กินอะไรสักหน่อย มันคงหายนะครับ" ลูกพูด

"ใช่จะ กินอะไรสักหน่อยก็หาย เอ้า เอาเงินนี้ไปกับพี่คนนั้น ไปซื้ออะไรกินที่ห้องนอน ให้พี่เค้าพาไปนะคะ"

ผู้เป็นแม่ธนบัตรใบละ ๒๐ ให้ลูกถึง ๔ ใบ ทั้งที่เวลานั้นข้าวแกงหรือก๋วยเตี๋ยวทั่ว ๆ ไปราคาจานละ ๑ บาทเท่านั้นเอง

ข้าพเจ้าเล่าให้ท่านฟัง เพื่อให้เห็นว่า คนที่ทำทานไว้มาก เมื่อบุญส่งผล ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ ก็ได้เป็นลูกเศรษฐี ไม่รู้จักความทุกข์ที่เกิดจากการหิวอย่างนี้เอง

รายที่สาม

สตรีผู้นี้อายุนั้นยังไม่ถึง ๔๐ ปี ฐานะเดิมมาจากตระกูลที่มั่งคั่งอยู่แล้ว เมื่อสามีเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ รูปร่างหน้าตาชนิดต้องเล่นเป็นพระเอกในละครกิตติมศักดิ์อยู่เสมอ ภรรยาเองก็สวยพร้อมทั้งรูปร่างหน้าตาผิวพรรณและกิริยามารยาท ทั้งสองคนมีความรู้สูงชันปริญญาจากประเทศ

สิ่งที่น่าปลื้มยินดีเป็นอย่างยิ่งคือ ลูกชายหญิงทั้งสองคนซึ่งหน้าตาดีทั้งคู่ ซ้ำยังเป็นเด็กเรียนดีมาก สอบได้ทั้งหนึ่งเป็นประจำทั้งพี่ทั้งน้อง เฉพาะลูกสาววัย ๑๗ ปี

ตอนนั้นเรียนอยู่ชั้นมัธยมปลายชั้นสุดท้าย (มศ.๕) ใครเห็นเข้าจะต้องตื่นใจในความงามของเธอ หากส่งเข้าประกวดความงามที่ไหน คงจะต้องชนะแน่นอน เพียงแต่ไม่มีโอกาสเข้าประกวด เพราะเป็นที่หวงแหนของครอบครัว

ข้าพเจ้าได้เข้าไปเยี่ยมชมในบ้านของกรรมการสตรีท่านนี้ เวลานั้น เสียค่าก่อสร้างไปประมาณ ๑๖ ล้านบาท สิ่งที่น่าประทับใจข้าพเจ้ามากคือ เครื่องเรือนทุกชิ้นทำด้วยไม้แกะสลักอย่างประณีต ล้างทำเองโดยเฉพาะ แต่สิ่งประทับใจเพื่อนกรรมการอีกท่านหนึ่ง ท่านมากระซิบข้างหูข้าพเจ้า

"อาจารย์ ไปห้องน้ำด้วยกันหน่อยซีคะ" "คุณเข้าก่อนเถอะคะ ดิฉันยังไม่ปวด" ข้าพเจ้าตอบ

"ไปด้วยกันเถอะน่า อยากให้ดูอะไรหน่อย เมื่อกี้ผ่านเห็นแว็บเดียว ไม่จุใจ"

ฝ่ายนั้นพูด ข้าพเจ้าจึงตามเข้าไปดู พื้นบ้านทั้งหมดปูพรมสีต่าง ๆ ตามสีห้อง เข้าชุดกับสีเครื่องแต่งห้อง โดยเฉพาะพรมที่ห้องนอน ซึ่งหนามาก เวลาเดินเข้าไป พรมที่พองฟูอยู่นั้น ถึงกับปกปิดหลังเท้าทั้งสองข้างจนมิด เป็นสัมผัสที่อ่อนนุ่มจริง ๆ แต่ทั่วบ้านก็ไม่ทำให้ประหลาดใจเท่าห้องน้ำ

เพราะห้องน้ำก็มีพรมอย่างดีปูเข้ากับสีของตัวห้อง เป็นสีเดียวกันทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นของใช้ต่าง ๆ อันเป็นอุปกรณ์ประจำ ทั้งที่เคลื่อนที่ได้และไม่ได้ มีกลิ่นหอมอบอวลด้วยดอกกุหลาบในแจกัน และกลิ่นน้ำยาปรับอากาศ ยังมีวิทยุเปิดเพลงเบา ๆ เครื่องรับโทรทัศน์ขนาดย่อม ล้วนแต่สีเดียวกันทั้งสิ้น ห้องน้ำอยู่ในมุมที่เหมาะสมของตัวบ้าน มีอยู่ ๓-๔ แห่ง ไม่ซ้ำสีกันเลย ของในห้องเป็นชุดของใครของมัน

เพียงห้องน้ำห้องเดียว ราคามากกว่าบ้านของข้าพเจ้าทั้งหลาย ช่างเป็นที่อยู่ที่แสนสุขเสียจริง แม้แต่เวลาซบถ่าย ยังมีเสียงเพลงเพราะ ๆ กลิ่นดี ๆ สัมผัสนุ่มนวลน่าพึงใจ ตาก็ได้เห็นของสวย ๆ จากเครื่องเครื่องประดับห้องอันประณีต ยังภาพวิวงาม ๆ ช่างผนัง น่าเสียดายที่ข้าพเจ้ามิได้เข้าไปในห้องสำหรับอาบน้ำ เห็นเฉพาะห้องส้วมก็ถึงกับไม่กล้าถ่าย เกรงจะทำเบื่อน

ผู้ที่มีความเป็นอยู่กันพร้อมด้วยความสุข มีทรัพย์สินมรดกเหลือ ร่างกายสวยงามน่าชื่นชม เป็นเพราะผลบุญจากทานและศีล ส่วนปัญญาทางธรรมที่จะเห็นภัยในทุกข์จากวิภังขาร คือ ทุกข์จากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งเกิดเพราะปัญญาที่สร้างสมไว้ในชาติปางก่อน ถ้ามีน้อยก็ทำให้ปัญญาใหม่ในชาตินี้เกิดได้ยากยิ่งขึ้น เพราะอำนาจทานและศีล ส่งผลให้พร้อมด้วยความสุขในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส เสียแล้ว จึงมักหลงมัวเมาในความสุখনั้น

ชีวิตเมื่อขาดปัญญาพิจารณาให้เห็นตามความจริง ย่อมประมาท หลงใหลในเหยื่อล่อเหล่านั้น เมาในทรัพย์ เมาในยศ เมาในวัย เมาในคำสรรเสริญ เยินยอ เมาในความสุขสร้างบารมีให้เป็นบารมี จึงต้องสร้างให้ทั้ง ทาน ศีล ภาวนา

การเจริญภาวนาทำให้เกิดปัญญารู้ตามเป็นจริง ป้องกันความประมาทมิให้เกิด ปัญญาเองก็มีระดับต่างกัน ปัญญาในกายทิพย์ก็ดีกว่าปัญญาในกายมนุษย์ ปัญญาในกายพรหมก็ดีกว่าปัญญาในกายทิพย์ ปัญญาในกายธรรมก็ยิ่งรู้แจ้งเห็นจริงกว่ากายพรหม เราจะมีปัญญาในระดับต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่ใช่ต้องรอให้ตายแล้วไปเกิดในภุมินั้น ๆ แต่เราสามารถกำหนดให้กายเหล่านั้น เกิดขึ้นได้เองที่ศูนย์กลางกาย แล้วสามารถใช้งาน คือใช้ปัญญาในกายที่เราเข้าถึง ทำงานพิจารณาความจริงได้ทันที ทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่ในขณะนี้ การปฏิบัติธรรมด้วยการเจริญภาวนา จึงเป็นความจำเป็นแท้จริงที่ทุกคนพึงควรกระทำในชาตินี้ ณ เวลาบัดนี้ทีเดียว

ก็เพราะเครื่องแบบมันโก้

ข้าพเจ้ามีเพื่อนคนหนึ่งเป็นนายทหารยศพันเอกพิเศษ เคยถามเขาตรง ๆ ว่า

"คุณก็เป็นคนมีสติปัญญาปราดเปรื่อง สมัยโน้นทำไมไม่เรียนหมอ ฐานะทางบ้านคุณก็ร่ำรวย ไม่มีปัญหาเลย ดิฉันอีกแม่จะมีปัญหาพอเรียนหมดไหวหรอก แต่พ่อแม่ไม่รวยพอส่งให้เรียนได้ เลยต้องเรียนครูแทน" เขาก็ตอบข้าพเจ้าตรง ๆ ว่า

"โธ่คุณเอ๋ย ปัญญาดีที่คุณชมผมนะ มันดีแค่นี้ไล่เรียนหนังสือหรือ ปัญญาไม่ตีจนทำให้รู้อะไรตลอดรอดฝั่ง นี่ถ้าผมรู้วิชาต่าง ๆ ที่ทหารต้องเรียนกันมันมีอะไรมั่ง จ้างให้ผมก็ไม่เรียนหรอก คงไปเรียนหมออย่างที่คุณถามนั่นไปแล้ว"

ข้าพเจ้าไม่เข้าใจแจ่มแจ้งนัก ขอให้เขาสาธยายเหตุผลให้ละเอียดสักหน่อย เขาก็อ่า

"พอเราเรียนชั้นมัธยมจบ คุณก็รู้ว่า เราเป็นวัยรุ่นเต็มตัว มันก็เห่อเครื่องแบบยังงี้ละ เรียนเป็นนายร้อยทหาร พอจบก็ติดดาวบนบ่า มันโก้พิลึก ความจริงมันโก้ตั้งแต่เป็นนักเรียนโน้นแล้ว เดินไปไหนมีคนมองกันเป็นตาเดียว โดยเฉพาะผู้หญิงสาว ๆ นี่ค่านิยมของสังคมมันเป็นอย่างนี้ เพราะค่านิยมอย่างเลยทำให้เราต้องหลงตามไปด้วย โง่เพราะหลงเครื่องแบบ"

"โง่ยังงั้น มันก็โก้สมใจคุณไม่ใช่รี ผู้หญิงก็รักคุณเกรียนนะ เท่าที่รู้ สมใจแล้วเนี่ย"

"สมใจความโง่โง่ละ พอโก้ ผู้หญิงคนโน้นคนนี้มารุมรัก ผมก็เจ้าชู้ละซี ผิดศีลข้อกาเมบานตะไทเลยเป็นไง ความโก้กับความโง่มันอยู่ด้วยกันเห็นมั๊ย โง่แล้วมันก็เป็นหนทางให้บาปกรรมไหลมาเทมา ผมไม่ใช่คนใจเดียวเหมือนคุณนี่"

อ้าวทำไมวกมาที่ฉัน เอาเป็นว่า ฉันไม่ใช่เจ้าชู้เหมือนคุณ เลยนึกไม่ออก แล้วเรียนวิชาทหารมันโก้แต่โง่ยังงั้น มันก็โก้ตลอดมาตั้งแต่เป็นนักเรียนนายร้อยนะแหละ จนออกมาติดดาวดวงเดียวบนบ่า แล้วก็ดาวหลาย ๆ ดวง แล้วก็มงกุฎครอบดาวอะไรนี่นะ ไหมโก้หรือ เงินเดือนก็เยอะ งานก็น้อย ตำรวจยังงานหนักกว่า ไล้จับผู้ร้ายทีก็เสี่ยงตายทุกครั้งไป" ข้าพเจ้าตอบเพื่อน

"นี่ถ้าคุณเรียนวิชาที่ผมเรียนมาละก็ คุณจะไม่สงสัยยังงั้นหรือ คุณรู้มั๊ยวิชาที่ผมเรียนสมัยเป็นนักเรียนนายทหารนะ เป็นวิชาฆ่าคนชะตั้งเยอะ ทำไงจะทำลายฝ่ายข้าศึกให้ได้ง่ายและมากที่สุด โดยให้เราเสี่ยงน้อยที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการทำลายด้วยอาวุธ ด้วยยาพิษ ด้วยอุบายต่าง ๆ พู๊ดแค่นี้คุณคงเข้าใจแจ่มแจ้งแล้ว..."

เพื่อนพูดไม่กี่คำเท่านั้น ข้าพเจ้านิ่งเงียบ รู้สึกหดหู่มากจนที่สุด จะเรียกว่ากันบึ้งของหัวใจก็คงจะไม่ผิดเออ...ทำไมนะ เมื่อก่อนเราจึงคิดเรื่องนี้ก็ไม่ออก เผ้าบอกให้น้องชาย ไปสอบเข้าเรียนอาชีวะโก้ ๆ อย่างนี้คิดแต่ว่าเรียนจบก็มีงานทำ ไม่ต้องวิ่งหางานให้ยุ่งยาก

ทำไมจึงคิดเรื่องบาปกรรมเหล่านี้ไม่ออก โชคดีที่น้องชายสอบไม่ติดเลยรอดตัวไป ส่วนลูกชายไม่ชอบอาชีวะนี่เอาเสียเลย ไม่ว่าตำรวจทหาร เลยพันเวรไป บางทีอาจจะเป็นเพราะบุญเก่าอุปถัมภ์เขาอยู่ได้จึงไม่พลาดท่า

ข้าพเจ้าเก็บเอาถ้อยคำที่เพื่อนนายทหารคุยกับข้าพเจ้า หลังจากที่เราสองคนหันมาสนใจเรื่องศาสนา กันแล้ว มาเล่าให้ท่านฟังว่า การหลงใหลในเครื่องแบบ ในยศถาบรรดาศักดิ์ นี้เรียกว่าหลงใหลกำหนด ยินดี รักใคร่พอใจในรูปเหมือนกัน คุณของรูปก็มีเยาะ แต่โทษของมันก็ไม่ใช้เล็กน้อย เป็นโทษข้ามชาติ ที่เดียว ต้องมาทำบาปเพิ่ม..

ในเรื่องรูปที่เล่าให้ท่านฟัง ส่วนใหญ่ข้าพเจ้าเล่าไปในเรื่องรูปที่เป็นรูปร่างตัวบุคคล เป็นผู้หญิง ผู้ชาย เพราะเป็นเรื่องที่เข้าใจกันได้ง่ายและรวดเร็วชัดเจน ความจริง รูป คือสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยตา แล้วทำความพอใจให้ผู้มองเห็นนั้น มีอยู่หลายรูปแบบ ทั้งคน ทั้งสัตว์ สิ่งของ

ครั้งหนึ่ง ขณะที่ข้าพเจ้าเดินทางจากบ้านพักไปวัดพระธรรมกาย ซึ่งเป็นระยะทางห่างกันอยู่ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ได้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็น และคิดว่า มีสิ่งใดบ้างทำความรักใคร่พอใจยินดี ให้เกิดขึ้นในใจ ของผู้คน ได้พบหลายสิ่งดังนี้คือ

ออกจากบ้าน สิ่งแรกที่เห็นอยู่ข้างถนนคือ รถเข็นข้าวแกงไปหน้าปากซอย มีทั้งกับข้าวที่เป็นของผัด ทอด และของต้ม นอกจากเรื่องการปรุงแต่งด้วยรสด้วยกลิ่นแล้ว คนขายยังปรุงแต่งด้วยสีให้น่ากิน แกง บางชนิดเช่น แกงเผ็ดถูกใส่สีจนแดงแซด ซึ่งสีของพริกจริง ๆ ไม่แดงถึงขนาดนี้ คนซื้อเห็นสีของอาหาร เกิดความพอใจยอมเลือกซื้อ และนี่เองเป็นเหตุให้ผู้นิยมรับประทานอาหารชนิดเดียวกัน แต่ในสถานที่ต่างกัน เพราะติดในเรื่องการเห็น ยอมเสียเงินราคาแพงหลายเท่าตัว กินอาหารในภัตตาคาร เพราะได้เห็นสิ่งถูกใจ ต่าง ๆ เช่น ความสวยงามของอาหารที่จัดไว้อย่างประณีต สถานที่นั่งสบาย มีนักร้องหรือคนเลิฟสวยๆ มองแล้วสบายตาพาสบายใจ นี่ก็เป็นการพอใจในรูป

สิ่งที่สอง รถที่ข้าพเจ้านั่งสวนทางกับรถนายทหารผู้หนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นเครื่องหมายยศบนบ่า เป็น มงกุฎครอบดาว และตรัสี่แยกมีตำรวจยืนหลายคน เพราะขณะนั้นใกล้จะมีขบวนรถพิเศษผ่าน ยศบนบ่า ของพวกเขา มีตั้งแต่นาบบิบไปจนถึงนายพัน ทำให้นึกได้ว่า คนที่พอใจในยศได้แต่งเครื่องแบบชนิดต่าง ๆ ก็หลงใหลได้ปลื้ม นี่เป็นรูปที่น่าพอใจ

สิ่งที่สาม มองเห็นคนขายรูปภาพสวย ๆ อยู่ที่ฟุตบารข้างถนน ทำให้นึกถึงคนที่พอใจซื้อหาไปประดับ ตกแต่ง พลอยให้นึกไปถึงภาพวาดของศิลปินมีชื่อเสียงต่าง ๆ บางครั้งประมูลขายกันราคาเป็นร้อยล้านบาท นั่นก็เป็นเรื่องหลงรูปของคนซื้อ พอผ่านไปทำการไปรษณีย์ ก็นึกถึงราคาแสตมป์สมัยเก่า ๆ ที่ผู้คนยินดีรับ ซื้อกัน ด้วยราคาดวงละเป็นหมื่นเป็นแสนบาท ก็ทำนองเดียวกัน

สิ่งที่สี่ เห็นร้านขายเสื้อผ้า ดอกไม้ เครื่องประดับ ของใช้ต่าง ๆ ก็ล้วนแต่ทำสีล้นรูปแบบให้สวยงามถูกใจแก่ผู้พบเห็น ทำให้เกิดความ "อยากได้" แล้วก็ซื้อหาเอาไป โดยไม่ใช้สิ่งจำเป็นแท้จริง หรือเป็นสิ่งที่มียู่แล้ว เห็นรูปร่างสีล้นถูกใจก็ซื้อเพิ่มไปอีก เป็นความล้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

สิ่งที่ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งใจคือ พอถึงย่านรังสิต มีร้านก๋วยเตี๋ยวหลายร้าน เอาเรือสำปั้นขึ้นไปวาง ไว้บนบกหน้าร้าน แล้วคนขายเข้าไปนั่งทำก๋วยเตี๋ยวยู่ในเรือเสียด้วยเลย นั่นก็เป็นการติดรูป ก๋วยเตี๋ยวเรือ ของทั้งคนขายและคนกิน ให้คนเข้าไปนั่งกินสมมติเอาเองว่า กำลังเดินทางด้วยเรือ ติดรูปกันถึงขนาดนี้

ขึ้นชื่อว่า รูป คือสิ่งที่เห็นได้ด้วยตา ถ้าเรียกด้วยภาษาทางธรรม เรียกว่า "สี" เพราะของทุกอย่างที่ตามองเห็นได้ต้องมีสี ถ้าของสิ่งใดปราศจากสี เช่นอากาศ เราจะมองไม่เห็นสิ่งนั้น ความจริงตัว "รูป" เอง

เป็นของกลาง ๆ เป็นของธรรมดาธรรมดาของมันอย่างนั้นเองไม่มีอะไรดี ไม่มีอะไรเลว

แต่ที่คนเราเอามาติดกันว่ารูปปั้นนั้นสวยงามน่ารักพอใจอยากได้ รูปนี้ไม่สวยงามเกลียดไม่อยากจะ ล้วนแต่เกิดขึ้นจากความยึดถือ เพราะมีกิเลสบันดาลใจเราต่างหาก รูปใดที่ชอบใจอยากได้ก็สมมติตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นว่ารูปนั้นเป็นของดี ตรงข้ามรูปไหนไม่อยากจะ ก็รู้สึกเกลียดกลัว ก็ผลักไสไล่ส่งก็ตั้งให้รูปนั้นเป็นของเลว

ใจคิดปรุงแต่งว่า ควรทำอย่างนั้นอย่างนี้ต่อรูปอย่างนั้นอย่างนี้ ทำให้เกิดความสุขความทุกข์ขึ้นในใจ ชอบใจรูปใด ก็อยากได้มาเป็นของตน เป็นโลกะ ไม่ชอบใจรูปใด ก็ผลักไสไล่ส่ง เป็นโทษะ

ทั้งรูปที่น่าพอใจ และรูปที่น่าเกลียดชัง ถ้าไม่ได้ตามต้องการคือเอามาและทิ้งไป ก็ทำให้ทุกข์เกิดได้ในที่สุด แม้แต่รูปที่พอใจแล้วแสวงหามาได้ ก็จะทำให้ความสุขอยู่เพียงระยะหนึ่งเท่านั้น ไม่ยั่งยืน แล้วก็จะต้องทุกข์ด้วยการดูแลรักษา หรือทุกข์ด้วยการต้องแสวงหาเพิ่มเติมยิ่งขึ้นไปอีก

ดังนั้น พระบรมศาสดาของเราจึงตรัสสอนไว้ในที่หลายแห่งว่า "สิ่งใดให้สักแต่ได้เห็น ได้ยินสิ่งใดสักแต่ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส สัมผัสสิ่งใดก็ตามให้สักว่าได้กลิ่น รู้รส รู้สัมผัส แต่ไม่ต้องให้ใจคิดปรุงแต่ง ต่อเนื่องไปว่า สิ่งที่มากระทบนั้นดีหรือไม่ดี ชอบใจ หรือไม่ชอบ เพราะเมื่อชอบใจ หรือไม่ชอบใจแล้ว ตัณหา คือความอยาก จะเกิดไปเกิดตามได้โดยง่าย ยอยากได้มา หรืออยากกำจัดทิ้งไป ท้ายที่สุด ก็จะมีวนไปเกิดทุกข์ขึ้นมาจนได้"

ถ้าตัดขาดเสียแต่ต้น ห้ามใจไม่ให้คิดปรุงแต่งเสียตั้งแต่เมื่อ ตากระทบสี หูกระทบเสียง จมูกกระทบกลิ่น ลิ้นกระทบรส กายกระทบเย็น ร้อน อ่อน แข็ง

เรื่องทุกอย่างก็จะจบลง ไม่สร้างความทุกข์ใด ๆ ให้เกิดสร้างมาได้เลย ข้อสำคัญ เราจะมีสติกับการกระทบนั้น ได้รวดเร็วทันเหตุการณ์เพียงใดเท่านั้น.

